

ALUMINIJ

GLASILO DELOVNEGA KOLEKTIVA TOVARNE GLINICE
IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ« KIDRIČEVO

Štev. 1

Srečno novo leto 1974

MED LANI IN LETOS — NOVOLETNA BESEDA GLAVNEGA DIREKTORJA, DIPL. OEC., MILANA KRAJNIKA

Izredno hitro je minilo 1973. leto, vsebinsko bogato in za naš kolektiv — izjemno težko. To je bilo leto novih ustavnih dosežkov in njihove realizacije, v katerih so se naši delovni ljudje še čvrsteje povezali pod vodstvom partije za nadaljnjo izgradnjo socialističnih odnosov in doslednega uveljavljanja principov samoupravljanja. To pa pomeni nadaljnjo etapo razvoja v demokratičnem uveljavljanju delovnega človeka kot nosilca celotne družbene reprodukcije in ne samo v okviru TOZD.

Napori vseh navrednih sil, družbeno-političnih organizacij, samoupravnih organov in strokovnih služb našega podjetja na področju uresničevanja ustavnih amandmajev so bili potrjeni na zborih delovnih ljudi in formirane so štiri TOZD in delovna skupnost skupnih služb. Razumljivo je, da smo s sprejemom TOZD šele začeli s poglobljenim uveljavljanjem samoupravljanja in da je to delo potrebno nadaljevati v naslednjem letu, pa sprejeti vse potrebne pravne akte, ki bodo detaljnije regulirali življenje znotraj TOZD in znotraj delovne organizacije. Ravno tako bo potrebno prilagoditi tem zahtevam delo strokovnih služb, še posebej pa delovati v smeri krepitve zavesti posameznika, da je uspeh odvisen predvsem od aktivnosti in dobrega gospodarjenja slehernega člana delovne skupnosti.

V letu 1973 smo izpopolnili in sprejeli nov pravilnik o osebnih dohodkih, ki je — razen ureditve sistematizacije delovnih mest in vzpostavitve realnejših odnosov na področju nagrajevanja — prinesel tudi povečanje osebnega dohodka v skladu z možnostmi. Te možnosti pa so bile okrnjene z redukcijo elektricitete. Toda, kljub temu se je masa osebnih dohodkov povečala od 7,3 milijarde S din bruto v letu 1972 na okrog 8,5 milijarde bruto v letu 1973, ali za 16%. Razen tega pravilnika smo sprejeli še vrsto drugih pravnih aktov, razširili samoupravno organiziranost z notranjo kontrolo in družbeno-politično organiziranost s formiranjem aktivov ZK in sindikata znotraj organizacije združenega dela.

Z zbranimi sredstvi za stanovanjsko izgradnjo in s povečanjem teh sredstev iz sklada skupne porabe so bila rešena številna socialna vprašanja, z dotacijami krajevnim skupnostim, skupščini občine in šolam pa je bila izražena

visoka zavest in solidarnost naših ljudi do razreševanja nekaterih perečih problemov na območju, kjer živimo. V

nih sklepov, ki naj tudi v perspektivi še bolj prispevajo k pospešenemu reševanju te problematike. V ta namen ureja-

predvsem stanovanjske problematike.

Izredno močno smo intenzivirali odnos do kadrov, ki se kaže v povečanju štipendiranja pri izobraževanju lastnih in novih kadrov, v izdvanju sredstev za te namene. Številni člani kolektiva so si v tem letu pridobili kvalifikacijo in bodo tako lahko več prispevali k povečanju produktivnosti in boljšim delovnim rezultatom.

Rezultati poslovanja so v okviru zastavljenih in sprejetih gospodarskih načrtov. Vse OZD so izpolnile planska pričakovanja in dosegle ugodnejše normative kot v preteklem letu. Končni, pričakovani in planirani količinski in finančni rezultat pa je slabši zaradi redukcije električne energije. Ta je najmočnejše prizadela podjetje v zadnjih štirih mesecih, kar je povzročilo izpad dohodka in škodo na opremi v znesku 4,7 milijarde S din, za povračilo katere je vložen odškodninski zahtevak na IS Slovenije. V času redukcije je bil pripravljen program ukrepov za ublažitev nastalega stanja; ta je bil v celoti realiziran in je v veliki meri vplival na ublažitev izpada dohodka.

V letu 1973 so si OZD in skupne službe prizadevale predvsem čim bolj optimizirati proizvodnjo na obstoječih napravah, kar je dalo pozitivne rezultate pri produktivnosti dela. Znižali smo potroške materiala in časa za enoto

proizvoda, še posebej v OZD Aluminij. Na tem področju nas tudi v perspektivi in konkretno — v letu 1974 — čakajo največje naloge, realizacija katerih lahko brez posebnih vlaganj prinese bistveno boljše delovne rezultate in ob večji produktivnosti — tudi večji osebni dohodek.

Na koncu vas želim obvestiti, da bomo z 2. januarjem 1974 začeli s vklopom Elektrolize A, s čimer nam bo omogočeno normalno gospodarjenje. Nadalje vas želim obvestiti, da je komisija za integracijo z Impolom končala s fazo priprave materiala za integracijo, tako bodo člani obeh kolektivov v januarju sprejeli samoupravni sporazum združenega podjetja — iz vlečkom razvojnega programa in pripravili referendum o združitvi.

Tovarišice in tovariši — delavci, ob zaključku leta mi dovolite, da vam izrečem zahvalo za opravljeno delo, ki je bilo prizadevno — tako na samoupravnem, družbeno-političnem in delovnem področju, kjer ste dokazali čez leto, ki je bilo polno posebnosti in težav, da ste vse to delo opravili kot nosilci razvoja — odgovorno in požrtvovalno, z razumevanjem za sedanjo situacijo in perspektivo.

Vsem delovnim ljudem naše organizacije in njihovim družinskim članom želim srečno in uspešno novo leto 1974!

Glavni direktor — Milan Krajnik, dipl. oec.

okviru dolgoročne politike, reševanja najbolj perečih socialnih vprašanj so samoupravni organi sprejeli vrsto konkretnih

mo odkup parcel za gradnjo in aktivirana bodo dodatna, bančna sredstva, ki naj pripomorejo k hitrejšemu razreševanju

USTANOVILO SMO TEMELJNE ORGANIZACIJE ZDRUŽENEGA DELA

Štiri in skupne službe

Delavci našega podjetja so na zborih, ki so bili v času od 19. do 25. decembra preteklega leta, ustanovili temeljne organizacije združenega dela, samoupravni sporazum pa so pooblašteni podpisali 31. decembra 1973

V podjetju imamo naslednje TOZD:

- Glinica s sedežem v Kidričevem, ki bo v okviru poslovnega predmeta Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo opravljala naslednje dejavnosti:

- proizvodnja metalurške glinice,
- proizvodnja aluminijevega hidrata,

- proizvodnja glinice posebnih vrst,
- proizvodnja vanadijskih soli in drugih stranskih produktov,
- proizvodnja pare in električne energije,
- lastna manjša vzdrževalna dela,
- skladiščenje surovin in materiala in
- pripadajoče stranske dejavnosti.

Temeljno organizacijo združenega dela Glinica je pooblaščen podpisovati Jože Kuzma, diplomirani inženir, s pooblastili, določenimi v statutarjem sklepu.

Aluminij s sedežem v Kidričevem, ki bo v okviru poslovnega predmeta Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo opravljal naslednje dejavnosti:

- proizvodnja elektrolitskega aluminija in stranskih proizvodov,

- vlivanje aluminija, proizvodnja livarskih zlitin, gnetenih zlitin in predzlitin,
- proizvodnja in predelava sekundarnega aluminija in njegovih legur,
- proizvodnja in skladiščenje anodne mase,
- razdeljevanje in usmerjanje električne energije,
- lastna manjša vzdrževalna dela,
- skladiščenje surovin in materiala ter
- pripadajoče stranske dejavnosti.

(Nadaljevanje na 3. strani)

Kako smo poslovali?

Iz tabel I in II je razvidno, kako smo poslovali v novembru in decembru 1973 in v obdobju I—XII — 1973.

Indeks 1973/72 prikazuje odnos dosežene proizvodnje v obdobju I—XII 1973 napram enakemu obdobju lani.

I. DINAMIKA PROIZVODNJE — indeksi fizičnega obsega

Obrat — mesec	Plan	Doseženo		
		v mesecu	kumulat.	1973/72
A. GLINICA				
1. Izluženo:				
November	100	104,71	97,80	99,24
December	100	99,39	97,95	100,42
2. Kalcinirano:				
November	100	86,61	98,49	97,08
December	100	87,83	97,47	96,67
B. ALUMINIJ				
3. Hala A:				
November	100	—	77,12	78,65
December	100	—	—	—
4. Hala B:				
November	100	106,85	104,02	107,27
December	100	104,03	104,02	106,88
5. Hala B/12 P:				
November	100	114,84	118,89	81,95
December	100	105,82	117,78	82,50
6. Hala B/12-S:				
November	100	98,49	88,56	—
December	100	88,95	88,59	—
7. Livarna:				
November	100	62,65	90,25	95,36
December	100	61,42	87,78	92,52
8. Anodna masa:				
November	100	123,58	92,26	98,05
December	100	65,19	89,95	94,35

II. PRIKAZ PORABLJENIH SUROVIN NA ENOTO PROIZVODA — XII/1973.

	Plan	Indeks	
		December	I-XII/73
1. Za 1 tona glinice:			
— boksit	100	97,99	103,89
— Na OH	100	86,21	82,31
— para	100	105,50	105,75
2. Za 1 tona aluminija			
Hala A ni obratovala			
Hala B:			
— glinica	100	100,00	99,06
— anodna masa	100	103,48	99,13
— kriolit	100	85,00	70,00
— fluorid	100	93,33	93,33
— el. energ. — kemija	100	98,21	99,80
Hala B/12 P:			
— glinica	100	100,21	100,06
— anodni bloki	100	101,61	100,18
— kriolit	100	95,56	84,44
— fluorid	100	80,00	73,33
— el. energ. — kemija	100	104,26	98,75
Hala B/12-S:			
— glinica	100	100,16	100,00
— anodna masa	100	97,91	98,78
— kriolit	100	97,50	92,50
— fluorid	100	80,00	70,00
— el. energ. — kemija	100	102,48	102,44
3. Za 1 tona anodne mase:			
— petrol koks	100	100,98	101,09
— katranska smola	100	98,23	97,92
— el. energija	100	111,61	103,93

Delavca kanalske skupine

2 ALUMINIJ

Meseca decembra se je poškodovalo 17 naših sodelavcev:

Prikaz ponesrečencev po OZD

	na del. mestu	na poti
OZD Aluminij	1	3
OZD Glinica	3	—
OZD Vzdrževanje in delovna sredstva	6	—
OZD Skupne službe	4	—
SKUPAJ:	14	3

Število nezgod po vzrokih

Neprevidnost pri delu	8
Prometna pota	1
Višja sila	2
Nepravilen način dela	3
Otežkočen način dela	1
Neprevidnost pri delu tretje ali druge osebe	1
Kršenje SVD predpisov	1

Število nezgod po virih

Prevozna sredstva	4
Orodje na pnevmatični pogon	1
Kamen, zemlja, opeka	1
Železo, konstrukt. in ves ostali mat. iz železa	3
Vroča glinica	1
Prahi, smola, soda	3
Delovna mesta na odrih in lestvah	2
Pot na delo in z dela	2

NEZGODE ZA DECEMBER

V decembru so se poškodovali naslednji sodelavci:

OZD ALUMINIJ

1. Milan Kuček; pri vožnji odpada iz obeh peči s samokolnico — je ponesrečencu spodrsnilo, zaradi tega je padel in si pri padcu poškodoval desno ramo.
2. Maks Merkuš je na poledeneli cesti padel. Na levi nogi je utrpel lažje poškodbe.
3. Jože Marinko je pri vožnji s kolesom zaradi poledice padel na cesto. Pri padcu si je poškodoval koleno desne noge.
4. Jože Dolenc je zaradi nametnega kamena na asfaltnem cestišču ob vožnji padel s kolesa, pri čemer si je lažje poškodoval obraz.

OZD GLINICA

1. Adolf Hertiš; kontroliral je filtre št. B in B2, med hojo se je spotaknil ob dvignjen rob mrežastega podesta. Ponesrečenec je padel in si pri padcu poškodoval hrbtno stran prstov na levi roki. Utrpel je lažjo poškodbo.
2. Mihael Emeršič; ponesrečenec je zapiral žaluzije v razklopu. Pri zapiranju mu je lestev spodrsnila, ker ni bila pravilno postavljena, zaradi tega je ponesrečenec padel in si pri padcu poškodoval komolec leve roke.
3. Anton Kokol je čistil jašek nad mlinom za premog pri parnem kotlu. Med čiščenjem je iz jaška nad mlinom priletek tujek ponesrečencu v desno oko, pri čemer je utrpel lažjo poškodbo.

OZD VZDRŽEVANJE IN DELOVNA SREDSTVA

1. Daniel Colnarič je čistil boben za gumi trak. Pri tem mu je padla lužina v levo oko; utrpel je lažjo poškodbo.
2. Vinko Holc; pri demontaži anode na elektrolitski peči 335 se je ponesrečenec udaril po sredincu leve roke in pri tem utrpel lažjo poškodbo.
3. Janez Horvat; s sodelavcem sta raztovarjala ventile z elektrovozička, pri tem mu je ventil stisnil sredinec leve roke, pri tem je ponesrečenec utrpel lažjo poškodbo.
4. Anton Malinger se je pri delu na elektrolitski celici udaril s pnevmatsko pištolo po palcu desne roke in pri tem utrpel lažjo poškodbo.
5. Janko Letonja; pri menjavanju segmentov na plinskem vencu je z roko zajel vročo glinico. Ponesrečenec je pri tem utrpel poškodbo (opeklino) na desni roki.
6. Alojz Korenjak; pri montaži sistema cevi za meritev pretoka redkega luga vparilnega sistema EW, mu je pri zataganju matice padel tujek v oko. Ponesrečenec je pri tem utrpel lažjo poškodbo.

OZD SKUPNE SLUŽBE

1. Jože Žibrat je s sodelavci zapiral čelna vrata vagona. Vrata so bila utesnena zaradi zamrzitve. Pri nasilnem odpiranju z vzvodom so vrata nenadoma popustila, pri tem je vzvod udaril ponesrečenca po obrazu. Utrpel je lažjo poškodbo.
2. Franc Dobnik se je ponesrečil pri odvažanju pepela, oziroma po končanem kipanju, ko je zapiral ročico zatične naprave na vagonu. Poškodoval si je desno roko v zapestju.
3. Vinko Maroh je premetaval pepel na vagonu. Med opravljanjem tega dela mu je spodrsnilo, zaradi tega je padel na odbojnik. Pri padcu si jo poškodoval levo roko v komolcu.
4. Janez Pulko; s sodelavcem sta razlagala vreče s kriolitom. Med vožnjo z ročnim vozičkom se je voziček nagnil, pri tem je sodelavec dobil roko pod ročico. Pri reševanju sodelavca je ponesrečenec utrpel poškodbo na kazalcu leve roke.

Priznanje CDS — OZD Aluminij

Doseganje planskih normativov proizvodnje v letu 1973 je bila ena osnovnih nalog v okviru zastavljene poslovne politike v gospodarskem načrtu.

S 50% redukcijo električne energije v začetku meseca septembra so se pogoji gospodarjenja v našem podjetju bistveno zaostriili.

Da bi zmanjšali izgubo pri dohodku zaradi nastale situacije, so bili uresničeni ukrepi na vseh področjih poslovanja — s ciljem, da bi omilili težke posledice, katere predstavlja za naše gospodarjenje redukcija električne energije. Izgubo v proizvodnji in pri dohodku kot posledice obsežne redukcije električne energije je bilo seveda nemogoče nadoknaditi. Člani kolektiva so se zavzeto trudili, da bi te izgube omilili s svojim prizadevanjem pri opravljanju delovnih nalog.

Rezultat takih prizadevanj je bil, da je plan proizvodnje v Elektrolizi »B«, ki je po redukciji električne energije ostala v obratovanju, bil dosežen v noči od 18. na 19. decembra 1973.

Po razpravi o doseženih rezultatih v teh posebej težkih pogojih za naše podjetje, je Centralni delavski svet na seji 26. decembra 1973 sprejel naslednji

sklep:

Centralni delavski svet se je seznanil s tričetrletnim obračunom in proizvodnim poročilom za mesec november.

Centralni delavski svet izreka priznanje OZD Aluminij za dosežene uspehe pri proizvodnji. Sočasno je to priznanje tudi za vse člane delovne skupnosti drugih organizacij združenega dela, ki so vplivali na to, da so bili doseženi tako ugodni rezultati, kljub izredno težki energetske situaciji.

(Nadaljevanje s 1. strani)

Temeljno organizacijo združenega dela Aluminij je pooblaščen podpisovati Vojter Rajher, diplomirani inženir, s pooblastili, določenimi v statutarjem sklepu.

— Promet s sedežem v Kidričevem, ki bo v okviru poslovnega predmeta Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo opravljala naslednje dejavnosti:

— opravljanje železniškega, cestnega in notranjega prometa za potrebe TOZD in delovno skupnost skupnih služb, po njihovem naročilu in v dogovoru z njimi,

— nakladanje in razkladanje tovora za TOZD in delovno skupnost skupnih služb, po njihovem naročilu,

— nabava in skladiščenje rezervnih delov in potrebne materiala za svojo dejavnost,

— vzdrževanje lastnih prevoznih sredstev in prevoznih sredstev TOZD ter delovne skupnosti skupnih služb in

— prevoz s kamioni in avtobusi — blaga in ljudi TGA.

Temeljno organizacijo združenega dela Promet je pooblaščen podpisovati Karel Levanič, inženir, s pooblastili, določenimi v statutarjem sklepu.

Pooblaščenim podpisnikom samoupravnega sporazuma

— Vzdrževanje s sedežem v Kidričevem, ki bo v okviru poslovnega predmeta Tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo opravljala naslednje dejavnosti:

— priprava in izvajanje vzdrževalnih del na objektih, strojih in napravah TOZD in delovne skupnosti skupnih služb ter na lastnih delovnih sredstvih — po naročilu in na zahtevo TOZD in delovne skupnosti skupnih služb,

— nabava rezervnih delov za stroje in naprave TOZD in lastnih delovnih sredstev,

— skrb za opravljanje predpisanih periodičnih pregledov

strojev in naprav TOZD in lastnih delovnih sredstev,

— izdelovanje tehnično in ekonomsko obdelanih investicijskih elaboratov, programov in referatov — za TOZD in lastna delovna sredstva, po dogovorih s TOZD,

— priprava potrebnih aktov in dovoljenj za realizacijo elaboratov, programov in referatov — za TOZD in lastna delovna sredstva,

— organizacija pregledov in revizije projektov za TOZD in lastna delovna sredstva,

— sodelovanje pri sklepanju pogodb za dobavo opreme in izgradnjo objektov, organizacija nadzora in prevzema objektov — za TOZD in lastne potrebe,

— sodelovanje pri izdelavi pogonskih navodil za novoinstalirane naprave v TOZD in za lastne potrebe,

— izdelovanje in naročanje načrtov in projektov za TOZD in po dogovoru z njimi, za lastne potrebe,

— opravljanje storitev strojnih in elektro obratov v

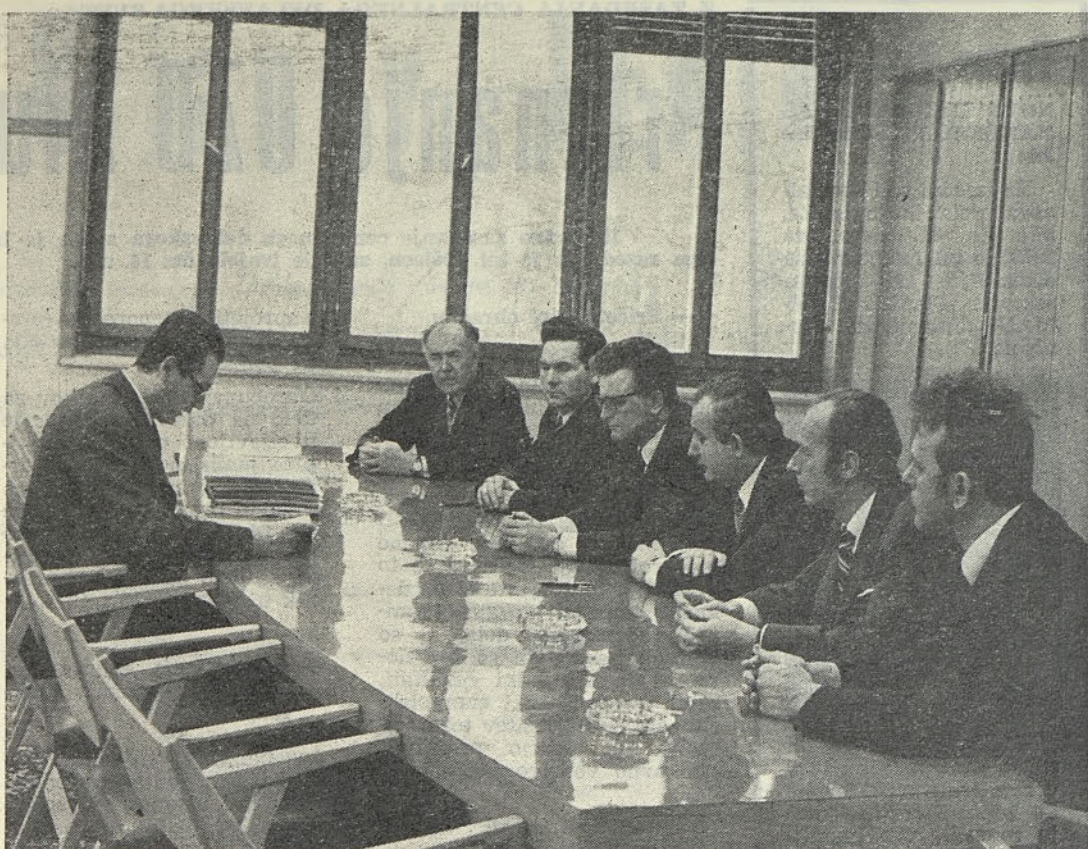
lastnih delavnicah — za tuje pravne in fizične osebe,

— skladiščenje materiala in rezervnih delov za TOZD, delovno skupnost skupnih služb in za lastne potrebe, ter

— opravljanje stranskih dejavnosti v okviru poslovnega predmeta.

Temeljno organizacijo Vzdrževanje je pooblaščen podpisovati Vaclav Vrabič, diplomirani inženir, s pooblastili, določenimi v statutarjem sklepu.

Po sprejetju sklepov o organiziranju temeljnih organizacij združenega dela so delavci na vseh zborskih ugotovili, da drugi deli podjetja, za katere je to ugotovljeno v analizi delegatov in za nje predlagano, da se organizirajo kot TOZD, izpolnjujejo pogoje za organiziranje TOZD in da z njihovim organiziranjem niso prizadete pravice delavcev v drugih delih delovne organizacije in tu-

Milan Krajnik, dipl. oec., glavni direktor, bo dal pooblaščenim podpisnikom samoupravnega sporazuma — v podpis

Štiri TOZD in skupne službe

di ne interesi in pravice delovne organizacije kot celote, niti enostransko spremenjene medsebojne obveznosti in da ni potrebe, da bi bil sprožen spor pred ustavnim ali gospodarskim sodiščem.

SKUPNE SLUŽBE

Vse podpisnice samoupravnega sporazuma o združitvi v delovno organizacijo Tovarna glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo soglašajo, da mora biti TGA in skupne službe organizirane tako, da bo omogočeno uspešno delovanje

in poslovanje TOZD, skupnih služb in TGA kot celote.

Organizacijo moramo nenehno prilagajati potrebam in zahtevam nadaljnjega razvoja družbenih odnosov v združenem delu, tehnološkega procesa proizvodnje, delovanja skupnih služb, pogojem tržišča in stalne rasti TOZD in TGA.

Za opravljanje poslov skupnega pomena organizirajo podpisnice naslednje skupne službe:

- komercialno,
- finančno,
- kadrovsko-socialno in splošno,

— službo za organizacijo načrtovanja,

— elektronsko-računski center,

— razvoj,

— službo za tehnično kontrolo in službo za varstvo pri delu.

Naloge posameznih služb so opredeljene v samoupravnem sporazumu o združitvi v delovno organizacijo — TGA »Boris Kidrič« — Kidričevo.

K.—n.

Razprava o integraciji in redukciji električne energije

4,5 milijarde škode

Na pobudo političnega vodstva občine Ptuj je bil 14. januarja t. l. sklican skupni sestanek političnega in upravnega vodstva občine Ptuj ter vodstev družbeno-političnih organizacij in podjetja tovarne glinice in aluminija »Boris Kidrič« Kidričevo.

Na sestanku so prisotni pregledali dosedaj opravljeno delo v pripravah za združitve v aluminijevski industriji — TGA in IMPOL.

Ugotovili so, da so prav komunisti v prvi vrsti poklicani,

da se v akciji najbolj angažirajo in skrbijo za pravilno in popolno obveščeno celotnega kolektiva.

Ni dvoma, da je združitev gospodarsko utemeljena in da ni nobenih zadržkov, niti od vodstva, niti od vsakega posameznega člana kolektiva.

Ob tej priložnosti je bila razprava tudi o redukciji električne energije in o njenih posledicah za našo delovno skupnost. Izpad električne energije samo lanj (od septembra do

konca leta) je povzročil TGA na štiri in pol milijarde starih dinarjev škode. Kolektiv upravičeno pričakuje, da mu bo to škodo družba povrnila.

Tudi na tem področju čaka precej dela komuniste v podjetju in občini.

Ob koncu sestanka je bila izražena želja obeh strani, da bi se v taki sestavi še večkrat dogovarjali in usklajevali delo.

Franc Lukman

NOVI DIREKTOR FINANČNEGA SEKTORJA:

Na izredni seji centralnega delavskega sveta, bila je 31. decembra 1973, je bil imenovan za direktorja finančnega sektorja FRANC LUKMAN, diplomirani ekonomist.

Franc Lukman je bil rojen 20. marca 1936 v Litmerku pri Ormožu. Po končani gimnaziji se je zaposlil. Vso nadaljnjo šolsko izobrazbo si je pridobil z izrednim študijem. 1973. leta je diplomiral na visoki ekonomsko-komercialni šoli v Mariboru — finančna smer. Tega leta je opravil tudi strokovne izpite za opravljanje poslova v zunanjih trgovini. Zadnjih 12 let je bil zaposlen v podjetju AGROTRANSPORT Ptuj kot vodja gospodarsko-računskega sektorja. Od leta 1953 je član Zveze komunistov.

Anton Ilec

diplomirani ekonomist - direktor sektorja za organizacijo in načrtovanje:

Tov. Anton Ilec je bil rojen 18. januarja 1942 v Gorci pri Podlehniku — v delavski družini. Osnovno šolo je obiskoval v domačem kraju. Nato se je šolal v Mariboru, kjer je 1962. leta maturiral na kmetijski sred-

nji šoli. Po maturi se je zaposlil pri kmetijskem kombinatu Ptuj in se še naprej strokovno izpopolnjeval. 1969. leta je diplomiral na višji agronomski šoli kot izredni študent.

Zelja po znanju ga je vodila še naprej in tako je 1972. leta diplomiral na visoki komercialni šoli v Mariboru — II. stopnja. Ves čas, od mature do prihoda v TGA, je bil zaposlen pri kmetijskem kombinatu Ptuj, najprej v operativni, pozneje v komercialni.

K nam je prišel v začetku septembra lani.

Zelimo jima, da bi se v naši sredini dobro počutila in uspešno delovala.

Priznanje OZD Aluminij in drugim

15. redno zasedanje centralnega delavskega sveta je bilo 26. decembra 1973. Dnevni red tega zasedanja je bil obširen, zato je trajalo čez 14. uro.

— Tričetrletni obračun

Centralni delavski svet se je seznanil z rezultati tričetrletnega obračuna in proizvodnim poročilom za mesec november. Ugotovil je, da je bila planirana proizvodnja aluminija v času razpravljanja že presežena, zato je izrekel priznanje OZD Aluminij za dosežene uspehe pri proizvodnji. Sočasno je to priznanje tudi za vse člane delovne skupnosti drugih organizacij združenega dela, ki so vplivali na to, da so bili doseženi tako ugodni rezultati, kljub izredno težki energetske situaciji. Obrazložitev tega priznanja je dolžno pripraviti strokovno vodstvo podjetja.

— Razpored izmen

V letošnjem letu so bile obširne razprave o razporedu izmen. V končni fazi se odbor za poslovno politiko ni mogel zediniti za en predlog, zato je sprejel naslednje predloge za centralni delavski svet:

— po razporedu izmen, ki je bil sprejet za leto 1973, dela v nočni izmeni na dan 31. decembra 1973 I. izmena, za leto 1974 pa velja razpored, katerega je sprejel odbor za poslovno politiko na seji dne 23. novembra 1973;

— korigiran razpored dela izmen za leto 1974, ki ureja delo na dan 31. decembra, naj bo sprejet tako, da je vsaka izmena vsako četrto leto prosta. Na dan 31. decembra 1973 bo razpored spremenjen tako, da je prosta I. izmena, ob 22. uri dela II. izmena, ob 6. uri pa III. izmena, IV. izmena pa ob 14. uri, na dan 31. decembra 1974 dela I. izmena ob 6. uri, II. je prosta, III. izmena ob 14. uri, IV. izmena ob 22. uri.

Tak predlog je odbor za poslovno politiko sprejel tudi na osnovi razprave o pritožbi Antona Kosija v zvezi z razporedom izmen in na osnovi mnenj članov delovne skupnosti o spremembi razporeda izmen na dan 31. decembra 1973, ki so različna.

CDS je o tem razpravljala obširno. Člani CDS so dajali tudi druge predloge. Prevladovalo je mnenje, da razporeda ni umestno spreminjati, drugi so zopet menili, da je s tem povzročena krivica prvi izmeni. Razprava je bila tudi o obračunavanju državnih praznikov.

CDS je najprej zavrnil predlog odbora za poslovno politiko, nato pa po točkah izglasoval naslednji sklep:

1. Razpored izmen za 31. decembra 1973 ne bo spremenjen, razpored izmen za leto 1974 je potrjen v obliki, kot ga je izdal odbor za poslovno politiko.
2. Razpored za naslednja leta je treba prilagoditi tako, da bo izmena, ki bo delala od 22. ure naprej, 31. decembra 1974 ponovno delala v tem času čez štiri leta. Tako morajo biti razporedi kontinuirano uveljavljani naprej, pri čemer je treba letne razporede ustrezno prilagoditi.
3. Prosti dnevi za izmene ostanejo tako, kot je to urejeno

s sprejetim razporedom (prosti dnevi so sobota, nedelja in ponedeljek).

4. Obračunavanje dodatkov za delo na državni praznik je uveljavljeno po dejansko opravljenih urah na dan državnega praznika (delo na državni praznik od 00,00 ure do 24,00 ure). Tako bomo pričeli obračunavati dodatke za delo na državni praznik s 1. januarjem 1974.

— Organizacija sedeža kot TOZD Jugobanke v Ljubljani

Jugobanka Ljubljana je poslala našemu podjetju predlog, da naj kot ustanovitelj sprejmemo sklep, da bo Jugobanka, sedež Ljubljana, organizirana kot TOZD v sestavi Jugobanke, potem pa sprejmemo in podpisemo samoupravni sporazum.

CDS je na predlog odbora za poslovno politiko sklenil, da bo sedež Jugobanke v Ljub-

Ob sprejemu tega pravilnika je CDS razpravljala tudi o možnosti za opravljanje kontinuirane inventure osnovnih sredstev, zato je naročil finančnemu sektorju, da pripravi do naslednje seje predlog o tem, v kakšnem času lahko preidemo na kontinuirano inventuro osnovnih sredstev. Predlog mora zajemati tudi organizacijo inventurnega oddelka.

— Samoupravni sporazum o omejevanju točenja alkoholnih pijač pred 7. uro

Na predlog skupščine občine Ptuj in po predhodni obravnavi osnutka sporazuma med delavci obrata družbene prehrane je na predlog odbora za kadre, družbeni standard in varstvo pri delu CDS sprejel Samoupravni sporazum o omejevanju točenja alkoholnih pijač v obliki, kot ga je predložil oddelček za gospodarstvo in urbanizem skupščine občine Ptuj.

— Inventura razreda 3

Centralni delavski svet je potrdil poročilo o opravljeni inventuri na razredu 3 in sklenil, da bodo vsi manjki in viški razknjiženi, kot to predlaga inventurna komisija. Sklenil je tudi, da je treba pospešiti razčiščenje spornih manjkov iz preteklih let — po pravni službi podjetja.

V zvezi s to inventuro je CDS razpravljala o razknjižbi manjkov, ki so nastali zaradi tatvin. Pri tem so člani CDS ugotavljali, da se pojavljajo tatvine družbenega premoženja v našem podjetju, storilcev pa ni mogoče v vseh primerih odkriti tudi zaradi negativne solidarnosti med člani delovne skupnosti.

Člani centralnega delavskega sveta so menili, da bi bilo potrebno poskrbeti za varnost družbenega premoženja, ki nam je zaupano v upravljanje, in sočasno vplivati na člane

Planiranje

ljani organiziran kot temeljna organizacija združenega dela. Sprejel je samoupravni sporazum o organiziranju temeljne organizacije združenega dela z dne 23. novembra 1973. Za podpisnika samoupravnega sporazuma je pooblastil Staneta Tonejca, dipl. ing., pomočnika glavnega direktorja za skupne službe.

— Pravilnik o organizaciji in vodenju knjigovodstva

Po zakonu o knjigovodstvu delovnih organizacij mora imeti delovna organizacija pravilnik o knjigovodstvu. Osnutek pravilnika o organizaciji in vodenju knjigovodstva je bil v javni razpravi. V zvezi z njim ni bilo pripomb, zato ga je centralni delavski svet sprejel v obliki, kot je bil v razpravi — s tem, da je predhodno sprejel le nekaj stilističnih popravkov.

— Pravilnik o kontinuirani inventuri

K pravilniku o kontinuirani inventuri v razpravnem roku ni bilo pripomb. CDS ga je zato sprejel v obliki, kot je bil v razpravi, le z manjšimi stilističnimi popravki.

— Regres za letni dopust

Tudi za leto 1974 je centralni delavski svet določil regres za letni dopust v znesku 600 din, kar je v skladu s samoupravnim sporazumom o osnovah in merilih za delitev dohodka in osebnih dohodkov v črni in barvasti metalurgiji.

— Ureditev delovnega staža

Centralni delavski svet je sklenil, da bo Štefanu Verbečku, zaposlenem v STK — OZD skupne službe, Otonu Težaku in Jakobu Šoharju, oba zaposlena v OZD Glinica, priznan čas, ko so bili poslani s pogodbo na prakso v Kemično tovarno Moste-Ljubljana, kot delovni staž v našem podjetju.

— Odpis materiala

CDS je odobril odpis vzdrževalnega materiala in rezervnih delov, pri katerem se v zadnjih petih letih količinsko stanje v skladišču ni spremenilo. Po dveh spiskih znaša skupna vrednost tega materiala 325.000 din. Centralni delavski svet je naročil strokovnemu kolegiju, da formira strokovno komisijo, ki naj ugotovi uporabnost materiala v tovarni in poskrbi,

delovne skupnosti, predvsem na ves vodstveni kader — od predelavcev dalje, da bo bolj skrbel za zaupano nam družbeno premoženje, organiziral delo in hrambo materialov tako, da ne bo moglo prihajati do tatvin.

Tiste člane kolektiva, ki bi še vnaprej odnašali ali poskusili odnesti družbeno premoženje iz našega podjetja, je treba najstrožje kaznovati.

— Izplačevanje osebnih dohodkov enkrat mesečno

Posebna skupina delavcev je v preteklem obdobju pripravljala prehod za obračun osebnih dohodkov z računalnikom. Prvi obračun osebnih dohodkov z računalnikom bi lahko bil opravljen s prvim januarjem oziroma za mesec januar 1974. CDS je v zvezi s tem

(Nadaljevanje na 5. strani)

Vladimir Iljič Uljanov — LENIN

T mestu Simbirsku na Volgi, ki se danes imenuje Uljanovsk, se je 10. aprila 1870 leta, v družini univerzitetnega profesorja, rodil Vladimir Iljič Uljanov, četrti po vrsti med šestimi otroci. Bil je živahen, mračnejši otrok in v družini, kjer sta bila, obenj stariša vsako izobražena in široko razgledana, se imel idealne pogoje za vzgojo in izobrazbo. S petimi leti je mali Vladimir znal že brati in z devetimi je stopil že v prvi razred gimnazije. Tesežski je dosegal odlične uspehe in prejemal prve nagrade. Preobrnjen je permimilna republikanec, svetovna književnost in jeziki.

Ker je svoja otroška in mladostna leta preživel predvsem v kmečkih gubernijah, je lahko od blizu opazoval življenje, revščino in nepoučenost teh ljudi. Globoko ga je prizadelo surovo izkoriščanje in zapostavljanje malega človeka. V čas Leninove mladosti sovpadajo eno najmačnejših obdobij carske Rusije. Leta 1861 so sicer odpravili v Rusiji kmečko podložništvo, vendar ta poseg ni odpravil kmečke revščine in zaostalosti. Lenin je mnogo bral, poslušal ljudi okrog sebe, največji vzor pa mu je bil starejši brat Aleksander, ki je takrat študiral že na univerzi. Imel ga je zelo rad in prav on mu je posredoval mnogo svobodoljubnih in revolucionarnih idej, prinašal mu je knjige in od njega je dobil tudi Marksovo delo »Kapital«. Iz njega je črpal nove in nove revolucionarne ideje in v njem je naraščalo globoko sovraštvo do krivične politične uneditve v carski Rusiji. Preobrnjen v njegovem življenju je prineslo leto 1887, ko je zavestno in dokončno stopil na pot revolucije.

V Petrogradu so zaprli brata Aleksandra, ker je bil vmešan v priprave za atentat na carja Aleksandra III. in sestro Ano, ki je študirala v Petrogradu. Brata Aleksandra so usmrtili, sestro pa izgnali iz mesta in univerze. Lenin je bil takrat v zadnjem razredu gimnazije, končal jo je z odlično in prejel zlato medaljo. Občutil je vso krivico in hinvastvo malomeščanskega okolja, ko so nesrečni družini Uljanovih obrnili hrbet vsi prijatelji in znanci. Živel in delal je ves pod vtisom bratove smrti in njegovih idej, vpisal se je na pravno fakulteto. Tu se je takoj vključil v krožek naprednih študentov in po izbruhu študentskih nemirov je že po nekaj mesecih moral zapustiti univerzo, bil je preganjen v provinčno vas in bil pod tajnim policijskim nadzorstvom.

V letu preganstva je mnogo bral, študiral in se poglobljal v študij Marksovih in Engelsovih del. »Manifest komunistične partije« je prevedel v ruščino. Čez dve leti je uspešno opravil vse izpite, brez vsake pomoči, in v svojem letniku med 33 kandidati dobil najboljše ocene in diplomo prve stopnje.

Poleg študija v naslednjih letih je pričel s pisanjem knjig in z odkritim bojem v »Zvezi borbe za osvoboditev delavskega razreda«. Vlada je v njem kmalu spoznala resnega so-

vražnika in leta 1897 je moral v izgnanstvo v Sibirijo. Kmalu je moral zaradi vse večjega preganjanja v inozemstvo. Živel in delal je v Zürichu, Münchnu in Londonu in nič ni moglo streti njegove delovne vneme in življenjskega cilja. Še tako hudo preganjanje ni moglo takrat več zatreti v Rusiji širjenja socialističnih idej in ruske socialdemokratske stranke.

Vladimir Iljič-Lenin je vedno znova poudarjal, da je mo-

skim delavstvom pa je kljub maščevanju in preganjanju tlela dalje. Najbolj je to iskro razpihala svetovna vojna in v začetku marca 1917 so v Petrogradu izbruhnile velike demonstracije. Lenin je bil ob tem pomembnem dogodku v Švicah in se je na dramatičen način vrnil v domovino, kjer je že v takojmenovanih »aprilskih tezah« pokazal boljševikom nadaljnjo pot. Vlada je bila še močna in je v krvi dušila velike demonstracije. Lenin je sprevidel, da je napočil zadnji čas za izpolnitev temeljnih misli aprilskih tez.

riokriticizem«, »Država in revolucija« in drugih je razvil

Priznanje OZD Aluminij in drugim

(Nadaljevanje s 4. strani)
predlogom in na predlog odbora za poslovno politiko skle-

Stojan Kerbler: Janezek

goče doseči socialistični družbeni red le z revolucijo, z nasilnim strmoglavljenjem kapitalističnega družbenega reda. Leninovi nasprotniki so hoteli dokazati, da je to mogoče doseči z evolucijo. Vendar je pri volitvah novega strankinega vodstva dobila Lenina skupina večina — boljšinstvo, nasprotniki pa so dobili manjšino — menjšinstvo. Tako se je do takrat enotna ruska stranka razbila v dve skupini: v boljševike in menjševike, med katerimi so potem dolgo trajali hudi ideološki boji.

Carska vlada je bila še vedno močna in je krvavo zatrla vstajo 1905. leta v Petrogradu. Revolucionarna iskra med ru-

Bil je nesporni voditelj nove sovjetske države in boljševičke partije. Neumorno je delal, študiral in pisal. V svojih delih »Materializem in empi-

novo kvaliteto revolucionarnega marksizma v »marksizem in leninizem«.

Imel je številne govore, se stanke in njegovo zdravje se je pričelo krhati. 12. decembra 1922. leta je zadnjič delal v svojem kabinetu v Kremlju. Moral je oditi domov, vendar mu slabost in bolezen nista strli volje in želje po delu; ni prekinil z delom za revolucijo in dobrobit socialistične domovine. Pisal je neumorno in poslednje dni svojega življenja, ležeč v postelji, še diktiral svoje misli in ideje.

21. januarja 1924 je umrl eden največjih revolucionarjev vseh časov — Lenin.

295 m zgornjega ustroja industrijskega tira — na Dravske elektrarne Maribor; ta poteka od prve kretnice pri trafo delavnici in se zaključi ob razdelilni transformatorski postaji.

— Proslava ob novem letu

Centralni delavski svet se je strinjal s programom proslave ob novem letu, sprejel ga je odbor za poslovno politiko, in sklenil, da lahko dnevna izmena preneha z delom 31. decembra 1973 ob 12.30 uri in se udeleži proslave, ki bo ob 13. uri v avli upravnega poslojpa. Proslave se udeležijo tudi tisti delavci v izmeni, ki lahko zapustijo svoje delovno mesto.

— Ekskurzija CDS

Centralni delavski svet je sklenil, da bo ob zaključku mandatne dobe izvedena ekskurzija centralnega delavskega sveta. Za pripravo programa je imenoval komisijo, v kateri so: Adolf Kosi, predsednik CDS, predsednik komisije, Anton Kozoderc, tajnik organov upravljanja, član in Herman Škrinjar, dipl. ing., član CDS, član komisije.

Ob zaključku se je centralni delavski svet seznanil z odgovori na vprašanja članov; ti so jim bili dostavljeni v pisemni obliki.

— Prenos tira

Odobren je bil brezplačen prenos osnovnega sredstva —

K.—n.

„Socialistična fotografija 1973“ v Berlinu

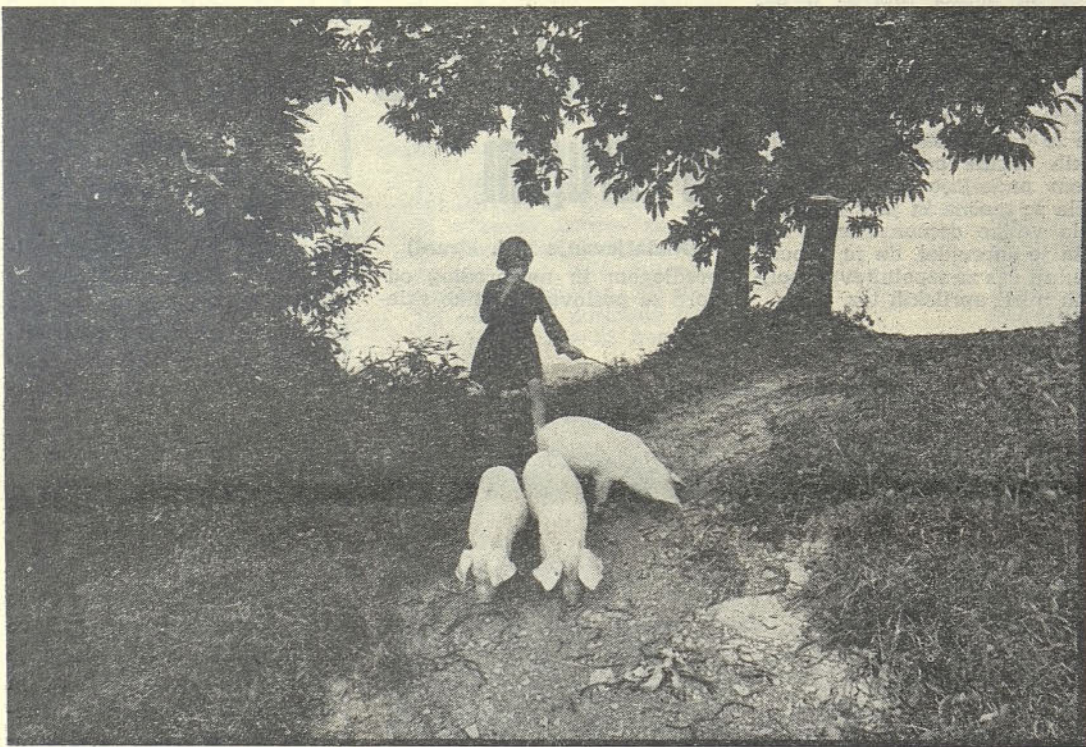
Mednarodni natečaj »SOCIALISTIČNA FOTOGRAFIJA 1973« v Berlinu, organizirali sta ga vzhodnonemški tovarni fotografske opreme in materiala PENTACON in ORWO, je ena od največjih svetovnih fotografskih manifestacij, saj je prispelo — na razpis organizatorja — v Berlin 35.423 fotografij avtorjev iz osmih socialističnih držav.

Desetlanska žirija, sestavljena iz urednikov fotografskih revij iz Sovjetske zveze, Poljske, Češkoslovaške, Bolgarije, Romunije, Madžarske, Vzhodne Nemčije in Jugoslavije, pa predstavnikov organizatorja, je teden dni ocenjevala prispеле fotografije.

Fotografije so bile razdeljene v štiri tematske skupine. V četrti, to je v svobodni skupini, za katero je prispelo 18.407 fotografij, je bila podeljena prva nagrada STOJANU KERBLERJU za njegovo fotografijo »DEKLICA IZ HALOZ«. Poleg tega največjega priznanja je naš Stojan prejel še peto nagrado za fotografijo »JANEZEK«. Upoštevajoč veliko konkurenco v kvaliteti in kvantiteti del, poslanih na ta natečaj, pomeni prva nagrada prav gotovo enega od največjih uspehov Stojana Kerblerja dosedaj.

Za prejeto visoko mednarodno odlikovanje iskrene čestitke svojemu zvestemu sodelavcu — uredniški odbor »ALUMINIJA«!

ČK

Stojan Kerbler: Deklica iz Haloz

RAZGOVOR Z NAŠIM MOJSTROM FOTOGRAFIJE, TOVARIŠEM STOJANOM KERBLERJEM

PALETA DOMAČIH IN MEDNARODNIH PRIZNANJ

Zadnji doseženi uspeh tovariša Stojana me je vzpodbudil, da o njegovih dosežkih na področju umetniške fotografije napišem nekaj več.

Iz njegove dobro urejene statistike o sodelovanju na razstavah je razvidno, da je od prve razstave, leta 1960, pa do danes sodeloval na 561 razstavah; od tega na 253 domačih v 73 mestih Jugoslavije in 308 mednarodnih v 41 državah na petih kontinentih, kar da lepo število fotografij — 1.756.

Za svoje delo je dobil 206 nagrad, od tega 43 na mednarodnih razstavah. V tej statistiki niso upoštevane samostojne razstave doma in v tujini, katerih je imel dosedaj 8: v Ljubljani, Ptuj, Beogradu, Valjevu, Sofiji, Zagrebu in Kranju.

Samo v drugi polovici lanskega leta je sodeloval na na-

slednjih mednarodnih razstavah: Buenos Aires (Argentina), Edinburgh (Anglija), Tapej (Taiwan), Calais (Francija), Linz (Avstrija), Freital (Nemčija), Sarawak (Malezija), Hong Kong, Torino (Italija), San Jose (USA), Santiago (Čile), Sao Paulo (Brazilija), Kaposvar (Madžarska), Munsterbilenzen (Belgija), Oregon (USA), Barreiro (Portugalska), Moskva (Sovjetska zveza) in še na nekaterih.

Poleg nagrad, prejetih v Berlinu, je v zadnjem času prejel še: bronasto medaljo na 37. mednarodni razstavi v Santiagu (Čile), drugo nagrado v Doboju in Požarevcu, prvo nagrado na razstavah v Beogradu, Andjici in na Reki.

Ob otvornitvi 15. republiške razstave januarja 1974, na njej razstavlja kot častni razstavljalavec, je bil proglašen za

najuspešnejšega razstavljalavca v Sloveniji — za leto 1972.

Srebrno plaketo »BORIS KIDRIČ« za posebne zasluge pri širjenju tehnične kulture je prejel na skupščini Foto-kino zveze Slovenije letos januarja v Celju.

Ob tako bogati zbirki mednarodnih in domačih priznanj se nujno vsiljuje vprašanje, kaj pa — v bodoče.

Trenutno je vsa njegova pozornost na tem področju usmerjena k Halozam. Pripravlja samostojno razstavo, na kateri bo prikazal kompletan ciklus fotografij na to temo. Resda je tema nova, vendar je v ospredju še vedno človek, ta osnovni motiv vseh njegovih dosedanjih fotografij.

Fotografije, objavljene v tej številki, so iz tega ciklusa; med njimi sta tudi obe, nagrajeni v Berlinu.

(Nadaljevanje na 7. strani)

8. februar

slovenski kulturni praznik

Letos poteka že 125 let, od- Ustvarjal je umetnost za so- kar je umrl naš največji pes- dobno slovensko inteligenco niški genij. France Prešeren in dokazal, da je v slovenskem je bil sin kmeta, katerega je jeziku možno izraziti najglob- oviral še fevdalni jarem: roditelje misli in čustva. V Prešer- in živel je na ozemju zamud- nu so odmevali vsi družbeni niškega naroda, kjer je veljal dogodki njegovega časa, kri- slovenski jezik še za manj tično je presojal razmere in vrednega, ker je gospodoval v ljudi, dodobra je spoznal vzro- šoli, uradih in javnem življe- ke slovenske gospodarske, so- nju privilegirani nemški jezik cialne in kulturne zaostalosti. gospodarsko, politično in kul- Spoznanje mu je narekovalo, turno močnejših plasti. da je treba slovensko ljudstvo preroditi in izoblikovati v narod — na temelju socialne enakopravnosti in pravičnosti.

Doraščal je v pobožni doma- či hiši, a se je vendar razvijal vse očitneje v izrazitega svobo- domisleca. Sodobniki so ga imeli za izredno dobrega, lju- demokrat. Budil je narodno beznivega in izobraženega, ven- zavest med izobraženstvom in dar so takoj opazili, da je sa- kmetskim ljudstvom, med me- mozavesten. V Ljubljani mu ščanstvom in obrtniki. Zajemal niso bili naklonjeni, ker je rad je vse slovenske družbene pla- grajal; nekateri so se ga celo sti. Rojake je pozival, naj se bali. Vedeli so, da Prešeren otresejo starih napak, sebično- ljubi osebno in politično pro- sti in ravnodušnosti, naj bodo stost, da sovraži tiranstvo. Ve- zvesti svojemu rodu, klical je deli so, da je z leti postajal za- novega Orfeja, ki naj bi pre- grenjen, ker mu je vse življe- dramil in združil vse Slovence. nje »sreče dar bila klofuta«. Poudaril je idejo bratstva vseh narodov in z njo združil pravo ljubezen do domovine. Pre- šeren je že takrat na svoj poe- tični način izrazil, da bo na svetu mir in sožitje le, če se bo uresničila njegova zapisa- na misel:

Mnogi kmetje iz okolice in tudi mnogi meščani so ga spo- štovali zaradi njegovih odvet- niških sposobnosti, pravično- sti in poštenosti. Po dobrosrč- nosti so ga poznali otroci, ki so mnogokrat tekali za njim in jim je včasih metal fige.

Prešeren je kot predstavnik ki hrepené dočakat' dan, takratnega redkega izobražen- da, koder sonce hodi, stva širil pri svojem delu re- prepir iz sveta bo pregnan, volucionarno — demokratično da rojak miselnost. Svoje misli in čust- prost bo vsak, va je oblikoval v slovenskem ne vrag, le sosed bo mejak!« jeziku tedaj, ko so v mestu go- vorili slovensko le hlapci in dekle.

M. CESTNIK

DRUGI — O NAS:

Referendum v TGA in IMPOLU

Delavci v tovarni glinice in aluminija »Boris Kidrič« v Kidričevem in IMPOLU v Slovenski Bistrici bodo te dni začeli razpravljati o samoupravnem sporazumu za združitev obeh velikih podjetij v sestavljeno organizacijo združenega dela. Posebna komisija je več mesecev pripravljala osnutek samoupravnega sporazuma. Delo seveda ni bilo lahko, saj je morala uskladiti predloge in želje delovnih kolektivov, pa tudi razčistiti marsikatero nejasnost.

»Pripravljeni so vsi akti za razpravo. Dobil jih bo vsak delavec. Razprava o samoupravnem sporazumu o združitvi TGA in IMPOLA bo trajala ves mesec. Morda bomo razpisali referendum že konec januarja, najkasneje pa v za-

četku februarja,« je dejal generalni direktor TGA »Boris Kidrič«, Milan Krajnik.

Združitev TGA in IMPOLA bo izredno pomemben korak bo povezanosti v severovzhodni Sloveniji. Integracija bi predvsem prispevala k zmanjševanju stroškov poslovanja.

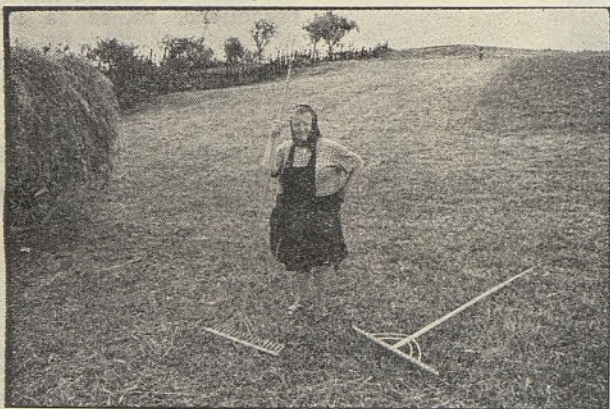
V samoupravnem sporazumu so med drugim zapisali, da bosta podjetji usklajevali proizvodnjo, razvoj, letne gospodarske načrte, skupno bo strokovno delo in združevanje denarja za financiranje skupnih projektov; podjetji bosta skupaj nastopali na domačem in tujem tržišču itd.

(Po Večeru)

STOJAN KERBLER: HALOZE

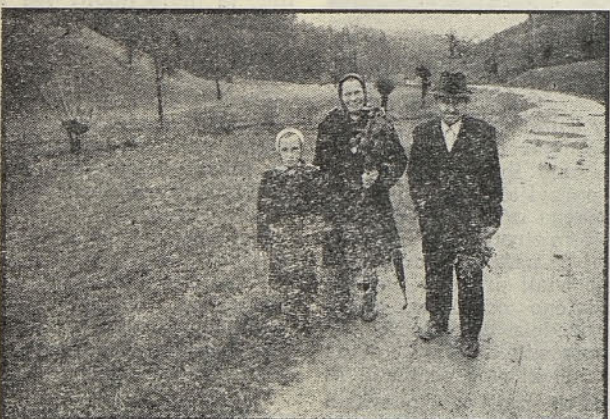
Stojan Kerbler: Portret

Stojan Kerbler: Kmetica

Stojan Kerbler: Gospodar

Stojan Kerbler: Družina

Del zbirke mojstrovih priznanj

VSE BO ODVISNO OD NAS SAMIH

Prispevek za stabilizacijo nas obvezuje ...

Dokončno imamo ustanovljene temeljne organizacije združenega dela in delovno skupnost skupnih služb v naši delovni organizaciji, s čimer smo šele na začetku odgovorne in zahtevne poti, ki čaka vse člane delovne skupnosti.

Novoustanovljene TOZD odpirajo nove možnosti našemu delavcu proizvajalcu, saj dobiva s tem mnogo širše pravice in pristojnosti pri odločanju v svoji organizaciji — o vseh problemih v proizvodnji, o delitvi dohodka in še o mnogem.

Novo leto nam je prineslo zares mnogo novega, vendar pa bo vse to realizirano le tedaj, če bodo res vsi delavci uveljavljali tisto, kar jim omogoča ustava s svojimi dopolnili, pri čemer so največ vredni prav 21., 22. in 23. ustavni amandma.

Takoj, ko smo sprejeli samoupravni sporazum o združitvi, smo sprejeli naše tudi konkretno odgovornost; prav zate smo že razpravljali in odločali o sporazumu o medsebojnih delovnih razmerjih in se odločili za tista delovna mesta, ki naj bodo vodilna.

V nadaljevanju bomo morali voliti nove samoupravne organe v TOZD, sprejeti statut, razne druge pravilnike in poslovnike, ko bo potrebna resnična prisotnost slehernega člana delovne skupnosti, predvsem v dotični TOZD, kajti le v tem primeru bomo lahko govorili o pravem samoupravljanju in odločanju delavcev o vseh zadevah.

Razni minuli dogodki so nam pokazali marsikaj, kar ni

bilo v redu; prav te napake, ob katerih smo se marsikaj naučili, nas morajo spametovati in nas spraviti na pravo pot, na pot pravega delavskega samoupravljanja in odločanja.

Priprave na ustanovitev TOZD so nam pokazale, da so mnogi delavci gledali na to dejanje nekoliko skeptično, ker si niso bili povsem na jasnem, kaj bi se naj v bodoče spremenilo in kaj bi naj sploh bilo boljše za njih — v TOZD. Vse to pa smo pozneje precej razčistili in zbrili, zato nam tudi velik odstotek udeležbe za ustanovitev TOZD in za sprejem samoupravnega sporazuma o združitvi jasno pove, da se naši delavci vse bolj zavedajo, za kaj gre. Vsekakor bo mnogo odvisno od nas samih in našega aktivnega delovanja v bodočih novih samoupravnih organih. Čeprav smo vedno govorili o uspešnem samoupravljanju pri nas, pa le ni bilo vedno tako. To se je prav gotovo dogajalo tudi drugod, zato je bilo nujno potrebno, da nekaj ukrenemo za prenos dejanskega samoupravljanja in odločanja prav na tiste, ki največ ustvarjajo. Zato naj tudi sami odločajo o sadovih in uspehih svojega dela.

Na kratko še želim omeniti to, da smo novo leto pričeli z večjim optimizmom, ki pa nas seveda nikakor ne sme zavirati, če se spomnimo tudi preteklih časov, ko smo bili večkrat izpostavljeni težavnim trenutkom, ki so nas hudo prizadeli. Že takoj se moramo vsi z vso odgovornostjo vključiti v proizvodnjo, da bi ta bila čimvišja in tudi čimcenejša, saj nam samo to obeta zanesljiv uspeh. Odgovornost za nekatere nerespehe ne smemo prenašati iz rame na ramo, eden

na drugega, ker to ne pelje do rešitev, ampak bo treba skupne probleme konkretno analizirati, pa najti skupno in najbolj ustrezno ekonomsko rešitev.

Vsem nam je dobro znano, da smo se lani tudi v našem kolektivu odločili za delo — stabilizacijo. Kolikor mi je znano, smo vsi to delo tudi z vso odgovornostjo opravili; tu mislim na proizvajalce, ker za ostale ne vem, kako je bilo. Vsekakor je to bil dokaz več, da je naš delavec za to, da mu določene stvari prikažemo takšne, kot so — brez pretiravanja in olepšavanja.

Sedaj pa nam ostane naloga, da sadovi dela za stabilizacijo ne bodo porušeni in da ne bomo trošili sredstev za tisto, za kar ni potrebno. Če je kolektiv moral delati in se je že odločil prispevati za stabilizacijo, potem je to opravil z zavestjo, da je to za podjetje nujno potrebno in koristno. Zaradi tega tudi nikoli ne bomo dovolili, da bi danes delali v nasprotju s tistim, za kar smo lani delali.

Novi organi samoupravljanja v TOZD bodo morali biti odločni in pravični pri svojih odločitvah in si ne smejo dovoliti, da bi odvezovali samoupravne pravice, katere dajejo ustava in naši notranji akti; ti bodo morali biti resnično prilagojeni in vsklajeni z ustavo in ustavnimi dopolnili.

O našem delu na tem področju bomo še spregovorili, poudarjam pa še enkrat, da je vse skupaj odvisno samo od nas samih!

F. MEŠKO

Samoupravljanje – solidarnost?

Sestavek pod zgornjim naslovom prav gotovo ne bi nikoli zagledal belega dne v našem tovarniškem časopisu, če se ne bi lani dogajale čudne stvari, ki so dobile svoj končni epilog prav ob koncu leta 1973.

Prav tako tudi ni namen sestavka kogarkoli izključno grajati ali nastopati le s kritiziranjem, kar bi vso zadevo spravilo v še bolj neprijetno luč.

Da napišem sestavek v imenu vseh prizadetih, to se mi je porodilo z dnem, ko sem bil tudi osebno domala prepričan, da v sistemu samoupravljanja v našem kolektivu le ni vse v redu. — Prav, kot bi to moralo biti in kot — nam je tudi vedno in povsod tolmačeno in prikazovano. Toda, zakaj bi slepomišlil in spravljal v negotovost in nezanimanje tiste, ki redno in radi berejo tovarniško glasilo, saj končno tak sestavek mora biti sprejet takšen, kakršen je — resničen, torej naj v povsem pravilni luči prikaže problem, zaradi katerega je danes potrebno spregovoriti, čeprav bi bilo bolj koristno razpravljati o proizvodnih in ostalih notranjih problemih.

Vsekakor je vsem članom delovne skupnosti znan primer I. izmene, ki je morala po razporedu izmen v lanskem letu 1973 delati na dan 31. decembra od 22. do 6. ure zjutraj — že drugi zapored. Spregovoriti je treba tudi zato, ker tako na seji odbora za poslovno politiko kot pozneje centralnega delavskega sveta niso bili prikazani resnični in pravi momenti nezadovoljstva v izmeni, ki je bila prizadeta, če ne drugače — že po principu, da bi morala delati že drugo leto zapored na silvestrov večer, čeprav je to pripadalo po vsej logiki povsem drugi izmeni, ki pa je odločno odklanjala, da sprejme tak sistem razporeda. Največ očitkov je šlo na račun I. izmene, na račun dela na dan državnih in republiških praznikov, kot tudi tovarniškega praznika, češ da so ti pobrali vse praznike, nazadnje pa bi se radi nekaj pritoževali na račun dela na Silvestrovo. Zato so se bojda spomnili le par dni pred starim letom.

Vsa taka in podobna natolcevanja so povsem izmišljena in mamerno naperjena proti tej izmeni; razen tega, da smo resnično delali vse štiri praznike v novembru. Toda prav tukaj zastavljam vprašanje, kaj so bili tisti tovariši iz četrte izmene, ki danes toliko govorijo o tej naši nesolidarnosti, zakaj se niso oglasili takrat, ko smo se oglasili mi v začetku leta 1973, ko je pripel na delavski svet OZD Glinica razpored izmen za leto 1973 in smo se vsi uprli temu, da delamo ponovno na dan 31. decembra 1973 od 22. do 6. ure zjutraj.

Vso spoštovanje in pohvalo pripada direktorju OZD Glinica ing. Jožetu Kuzmi, ki je tudi pozneje odkrito priznal vsem, da je res na seji DS obljubil, da bo razpored izmen ob koncu leta popravljen v to-

liko, da bo delala tista izmena, ki bi po razporedu tudi morala, to je II., in da bo I. izmena zanesljivo prosta.

Zato je takrat bil razpored izmen sprejet in potrjen z do-

izmisli na koncu leta, ko je že pobrala vse državno priznane praznične ure, domov odnesla tudi po 60 starih tisočakov več od drugih in podobno.

Dodich

datkom, da je treba postopek za popravilo razporeda pripraviti nekaj tednov pred koncem leta 1973.

To je tudi bilo storjeno, saj sem se osebno oglasil pri svojem direktorju že v mesecu avgustu ali septembru, se z njim pogovarjal o tem problemu. Obljubil mi je (in to tudi storil), da bo pravočasno vso zadevo prenesel za sejo strokovnega kolegija in da bo to urejeno.

Toda, prav takrat se je pričela trnjeva pot popravka tega razporeda, ker so ga pričeli pošiljati eden drugemu, da naj to reši, prave odgovornosti pa ni hotel prevzeti prav nihče. Ali niso mogli že takrat vsi ti organi poiskati vse informacije o tem problemu, da ne bi pozneje zavajali s pristranskimi informacijami ostalih samoupravnih organov v TGA.

Problem zamenjave izmen za delo na dan starega leta je v trenutku prerasel v problem, ki je bil po obsežnosti večji, kot kakršenkoli proizvodni problem doslej. Nikakor se nismo mogli in se tudi nikoli ne bomo strinjali z izjavami, ki so samo potvarjale dejstva, danes pa se prav ti izgovarjajo, da jim problem ni bil povsem jasan in da člani odbora za poslovno politiko iz Glinice in Aluminija niso bili povsem seznanjeni s to zadevo, sicer bi bilo prav gotovo drugače rešeno.

Tudi poznejša razprava na seji centralnega delavskega sveta je pokazala, da tako eni kot drugi niso hoteli pogledati resnici v oči, saj so le priznavali, da se je tej izmeni resnično dogodila krivica, da pa ne morejo glasovati za spremembo, ker si je to prva izmena

višne odločitve še doslej nisem doživel. Vsi delavci iz te izmene so bili prav tako razočarani in prizadeti s tako odločitvijo — najprej odbora za poslovno politiko, nato pa še članov CDS, ki so s to odločitvijo dokazali, za kako pravično rešitev so.

Če je vsa zadeva prišla na njihov forum, potem bi morali

Znamo je tudi, da se je vsa I. izmena sestala na dan 27. decembra 1973, v času malice, razpravljala o odločitvi CDS in se tudi seznanila s predlogom odbora za poslovno politiko — CDS. Prvo, kar so sklenili, je bilo to, da bodo kljub taki odločitvi delali disciplinirano na dan starega leta, vendar pa so zahtevali, da v bodoče delajo tako po dve leti tudi vse ostale izmene, nakar naj bo razpored spet spremenjen tako, da bo prišla na vrsto vsaka izmena vsako četrto leto, saj je le taka odločitev lahko pravična, solidarna in korektna.

Krivica, katera se nam je zgodila, je mimo, ni pa mimo občutek, da so nas obravnavali v luči nekakšnih koristoljubnežev, ki smo izkoristili praznične ure in si nato izmislili še to, da bi bili doma za staro leto.

Čeprav bo morda hitro vse pozabljeno, pa se je tokrat vendarle pokazalo, da so delavci odločni braniti svoje pravice in da bo v bodoče bolj, kot kdajkoli prej, potrebno prisluhniti njihovim željam in zahtevam, če so te seveda upravičene in potrebne.

Tu si zastavljam vprašanje — tudi vsem tistim, ki so tako tolmačili, kdo je pripravil razpored izmen za leto 1973 in kolikokrat v tem letu so hoteli spremeniti razpored izmen oziroma dela na dan državnih praznikov. Odločno lahko rečem to, da je tak razpored bil v korist prav njim in da so bili tiho prav zaradi tega, da ja ne bi prišlo do bolj korenitih

Sestavka nisem napisal zato, ker bi hotel polemizirati, ampak samo zato, da bi vsi zvedeli za pravo resnico o tem problemu in kot temu pravimo, tudi za drugo plat medalje, saj bo le tako mogoče v bodoče reševati vse nastale probleme korektno in pravično.

Želel bi, da bi v bodoče bilo v samoupravnih organih, predvsem v TOZD in tudi v TGA, več poslušna za skupno in trezno reševanje problemov in sprejemanje odločitev, ki bi naj slonele predvsem na solidarnosti med delavci, ne pa tako, kot se je to zgodilo lani ob navidez zelo nepomembnem in neznatnem problemu, ki pa, kot smo se lahko prepričali, ni bil tako majhen in nepomemben.

Novo poslovno leto bi morali pričeti z drugačnimi nazori in drugačnim načinom odločanja v samoupravnem sistemu; ta mora dobiti vse večjo veljavo od spodaj.

Čeprav sicer ne želim polemizirati, kot sem že zapisal, bi morda bilo le dobro spoznati še enkrat drugo plat, v čisto pravi in uradni luči!

Prav gotovo je tudi danes, ko smo delavci v I. izmeni disciplinirano in upam, tudi v redu, opravljali svoje delo na dan starega leta, odveč še kakoli polemizirati o vseh dogodkih, saj je naše delo dokazalo, da smo znali prenesti tudi tako krivično odločitev, ki je bolj prizadela ugled odločitev samoupravnih organov, kot pa nas same, ki smo se borili in potegovali zgolj za pravično načelo, pa čeprav bi staro leto praznovali doma — v krogu svojih domačih!

Iz Elektrolize A

sprememb. Žalostno je dejstvo, da so v taki zmoti vodili seje tudi tovariši v raznih odborih, ne da so se predhodno natančno seznanili s celotnim problemom in njegovo posledico: v taki situaciji in takem vzdušju prav gotovo ne moremo govoriti o nobeni solidarnosti med delavci, še manj pa o pravičnem odločanju samoupravnih organov!

V dosedanjih 20. letih sem mnogo deloval na družbeno-političnem področju, vendar takega razočaranja in nepravi-

V prejšnji številki našega glasila smo pričeli pisati o delu in življenju naših stanovalcev v naselju Kidričevo II; sočasno smo obljubili, da bomo še v dveh sestavkih nadaljevali o tem, koliko stanovalcev živi v tem naselju, kakšen je dandanašnji njihov način življenja, kako so zadovoljni z dosedanjim urejanjem novega naselja, pa seveda predvsem o njegovi preteklosti.

Med tem časom nam je uspelo dobiti nekaj ustreznih podatkov, pri tem nam je največ pomagal tajnik krajevne skupnosti Matevž Cestnik, kateremu ni bilo žal žrtvovati tudi svojega prostega časa na prosto soboto. Pa tudi za nekaj mnenj stanovalcev smo izvedeli. Vse to danes prenašamo v ta sestavek, ki je namenjen vam, dragi bralci!

nost dva taka objekta — številki 65 in 67 — že porušila, ker sta bili najslabši — gradbeno, saj ni bilo ustreznih temeljev. Tu je bilo 41 stanovanj; vse stanovalce so preselili drugam, nekateri pa so šli celo v svoja stanovanja, katera so si zgradili.

Za dokončno ureditev tega vprašanja v spodnjem delu naselja bi bilo vsekakor potrebno ve-

O delu in življenju stanovalcev naselja Kidričevo II

Razlike med spodnjim in zgornjim delom

V naselju je 17 stanovanjskih poslopij, od katerih je 10 večjih, v njih pa živi 80 družin, ki skupno štejejo 273 prebivalcev. Med temi živi tudi nekaj družin z več kot sedmimi družinskimi člani. Naselje bi lahko delili na spodnji in zgornji del, saj je znano, da so v spodnjem delu naselja velike stare barake, ki so bile zgrajene v času, ko smo gradili

liko denarja, saj bi taka novogradnja in ureditev stala nad 800 milijonov dinarjev, če bi ta problem seveda reševali permanentno.

Trenutno bi morda kazalo podreti barako št. 63 s 14 stanovanji, medtem ko bi se ostale še izplačalo urejati in vanje vložiti nekaj sredstev, da bi jih uredili čimboljše.

stanovalci, ki so dejali, da je v zadnjih letih bilo precej urejenega in da so pri tem sami dosti pomagali, bodisi s sredstvi in prostovoljnimi delom ali pa kako drugače. Zadovoljni so sicer zaradi nižje stanarine, toda to še ni dokončna rešitev, saj si mnogi le

želijo udobna in seveda poceni stanovanja.

Povemo naj še, da imajo v tem naselju svoj krajevni odbor, ki zelo dobro deluje, in celo svoje športno društvo, ki je celo registrirano, medtem pa mladinski klub povsem še ne deluje, toda tudi to bodo čimprej uredili.

Urejanje tega naselja je zajeto v programu KO naselja II, zato bomo o tem kaj več pisali drugič, ko bomo skušali dobiti še izjavo predsednika KO naselja II — o določenih problemih, delu in življenju ostalih stanovalcev!

Franc Meško

NALOGE VARSTVA PRI DELU V OZD:

splošne in posebne

Prav vsaka organizacija združenega dela je dolžna zagotavljati vsakemu svojemu delavcu popolno osebno varnost pri delu. To pomeni, da mora vsaka OZD zagotavljati svojemu delavcu popolnoma varno in zdravju neškodljivo delo. Ali tako delo, pri katerem ne bodo nastajale niti delovne nevarnosti, niti telesne poškodbe in zdravstvene okvare delavcev.

Varno in zdravju neškodljivo delo lahko organizacija zagotavlja svojim delavcem samo z varstvenim načrtom za izvajanje dejavnosti varstva pri delu, ki hkrati upošteva vse specifične dejavnosti, ogrožanje življenja in zdravja delavcev v OZD, stroke ali panoge dejavnosti.

Vsak delavec organizacije mora na svojem delovnem mestu opravljati delo tako, da s tem prispeva k varovanju svojega življenja in zdravja, kakor tudi življenja in zdravja sodelavcev in drugih članov delovne skupnosti. Ta zahteva

velja še posebno za vodstvene in vodilne delavce organizacije, ki organizirajo, vodijo in nadzorujejo delo delavcev; s tem na svojih delovnih mestih odgovarjajo tudi za varno delo drugih, ali neposredno in posredno za varno delo delavcev.

SPLOŠNE NALOGE VARSTVA PRI DELU V OZD

V službi varstva pri delu izpolnjuje za varno in zdravju neškodljivo delo na svojem delovnem mestu vsak delavec organizacije — od delavca do direktorja — tudi splošne naloge s področja varstva pri delu.

Te splošne naloge varstva pri delu so in morajo biti povezane z delovnim mestom in so neprenosljive. Tudi direktorskih nalog v zvezi z varstvom pri delu prenašati na druga delovna mesta.

Če pa splošnih nalog iz varstva pri delu ne izpolnjujemo

dosledno in skrbno prav na vsakem delovnem mestu — od direktorja organizacije do delavca — ni ogroženo samo življenje in zdravje delavcev, temveč tudi njihova osebna in z ustavo zajamčena varnost pri delu.

Splošne naloge varstva pri delu določajo opisi delovnih mest v splošnih aktih OZD na osnovi tehnologije dela in zadevnih predpisov.

POSEBNE NALOGE VARSTVA PRI DELU V OZD

Splošnih nalog varstva pri delu pa delavci organizacije ne morejo opravljati uspešno in učinkovito, če organizacija ne poskrbi tudi za opravljanje posebnih nalog varstva pri delu.

Posebne naloge varstva pri delu so zlasti:

ocenjevanje varnosti vseh sredstev dela in v zvezi z delom, nadalje ocenjevanje varnosti organizacije dela, tehnoloških proizvodnih in delovnih procesov in postopkov, ocenjevanje delavcev zastran strokovne in varnostne usposobljenosti, zdravstvene in duševne sposobnosti za opravljanje dela na delovnih mestih organizacije. Nadalje, zlasti snovanje in izvajanje ukrepov, ki naj odstranjujejo vedno znova, z napredkom tehnike in znanosti nastajajoče nove nevarnosti, ki ogrožajo življenje in zdravje delavcev.

Obseg posebnih nalog raste z velikostjo organizacije in še zlasti s stopnjo ogroženosti življenja in zdravja delavcev pri delu.

Posebne naloge varstva pri delu se delijo na tehnične naloge, zdravstvene naloge, psihološke in druge naloge varstva pri delu.

Te posebne naloge v OZD lahko opravljajo le strokovnjaki za varnost, za varnostno tehniko in za varstvo pri delu, kot so: varnostni inženirji, zdravniki — specialisti za medicino dela, industrijski psihologi in drugi.

tovarno, in so bile predvidene za poznejše rušenje, saj niso bile pravilno in stabilno gradbeno urejene (temelji in podobno).

Dejali smo že, da je od skupno 17 stanovanjskih poslopij kar 10 večjih stanovanjskih — nekdanjih barak, ob teh pa je tudi 8 obrtnih ustanov.

Predvsem je treba reševati probleme naselja II zelo načrtno, predvsem kar zadeva zgornji del naselja, ki je že tudi precej dobro urejen, čeprav še seveda zdaleč ne tako, kot bi to moralo biti za res udobna stanovanja.

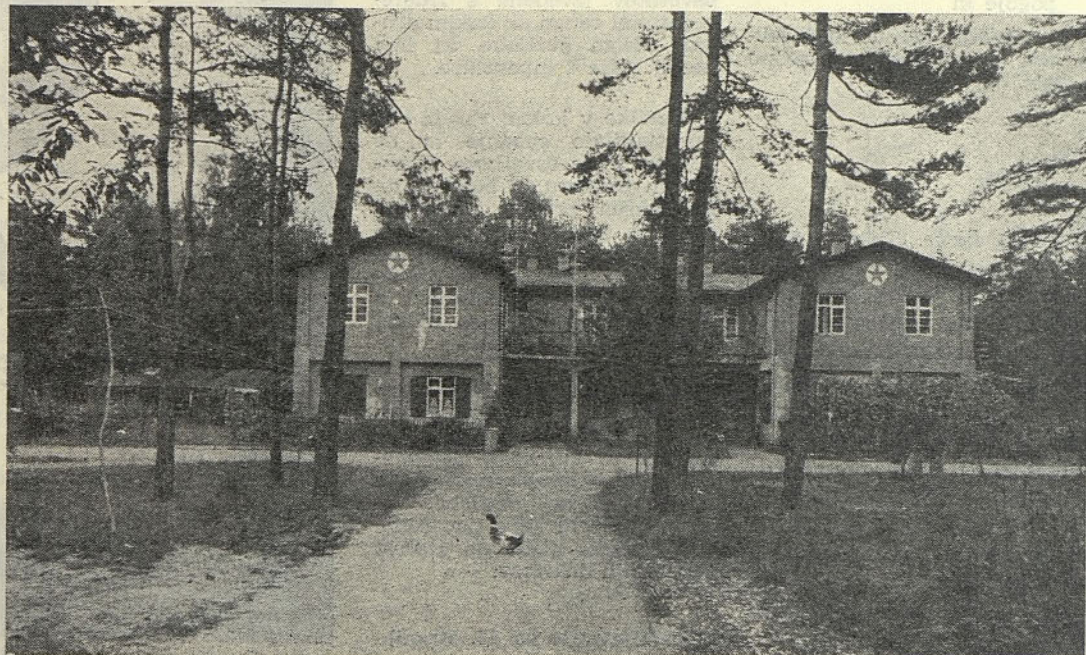
Prav zato je za zgornji del naselja — za zidanice —, ki je boljše, tudi predvideno več del, popravil in ureditev.

Medtem pa je povsem drugo vprašanje za spodnji del naselja z barakami, katere bi se sicer še dalo urediti, vendar so to domala neizplačna, ker so stroški vzdrževanja in urejanja zelo visoki. Morda bi se zaradi določenih razlogov to še uredilo, vendar pa to ni le stvar krajevne skupnosti, ampak tudi stanovanjskega podjetja, da bi zgradili nadomestna stanovanja, ker so te barake danes že ne normalne za stanovanjske namene, saj nimajo pravih sanitarij in bi bilo potrebno z določeno usmeritvijo zgraditi nadomestna stanovanja — poslopja, da bi potem lahko sedanje stanovalce preselili v boljše in zanesljiva stanovanja.

Poudarili smo že, da se večja vlaganja v tem delu ne izplačajo, ker bi že to bilo potrebno rušiti. Kot je znano, je krajevna skup-

Seveda pa je to še vedno odprto vprašanje in bo treba še nekaj časa počakati, da bodo določene stvari še bolj izkristalizirane in urejene. Vsekakor se še kako izplača urejati zgornji del naselja, katerega bi bilo potrebno urediti do take stopnje, ki bi bila zares dostojna za normalno vsakdanje življenje stanovalcev.

Mnogo je sicer že napravljene- ga, kar priznavajo tudi nekateri

Osvetlitev delovnih mest

(Bo nadaljevano)

Za uspešno opravljanje del v industriji je izredno važno, da so delovna mesta ali delovni prostori dobro in pravilno osvetljeni. Slaba razsvetljava neugodno deluje na razpoložljivost delavca, zmanjšuje produktivnost, povečuje utrujenost, težje je vzdrževati red in čistočo v delavnicah, poleg tega pa lahko pride zaradi nezadostne osvetlitve delovnih mest tudi do nesreče pri delu.

Kako naj bo osvetljeno delovno mesto?

Ali zadostuje splošna osvetljenost ali pa je potrebna še posebna dodatna osvetlitev?

Ta in podobna vprašanja pridejo v poštev pri gradnji novih objektov, pri rekonstrukcijah starih delovnih prostorov. Marsikateri težave pri delu, zmanjšanje delovne storilnosti pri delavcih in nesreče pri delu so posledica nepravilne osvetlitve. Tudi strokovnjaki in vodstveni delavci v or-

Sonce poleti v zenitu, nebo brez oblakov v senci
srednja osvetlitev opoldne
Difuzna dnevna svetloba — oblačno nebo
Polna luna
Noč brez lune (svetloba zvezd)

100 000 lx
10 000 lx
80 000 lx
5 000 lx
0,25—0,5 lx
0,1 lx

steklena cev z dvema elektrodama.

V cevi je plin pod pritiskom 0,02 — 40 torra. Pri električnem prazenju cevi, povzročeni z močnim električnim poljem, plin oddaja monohromatsko svetlobo. V to skupino svetlobnih virov spadajo tudi žarnice z živosrebrno paro, katere so vse bolj uporabljane kot ustrezen vir svetlobe.

— Fluorescentne cevi, ki oddajajo vidno svetlobo, delujejo na principu luminiscence nanešenega sloja luminiscentne snovi, katere je nanešena na notranji strani cevi. Luminiscentna snov pretvarja ultravijolno sevanje v vidno svetlobo. Svetloba fluorescentnih cevi je tudi hladna svetloba, vendar se po spektralnem sestavu zadovoljivo prilagaja belim svetlobi.

Razkladanje

Osvetlitev je praktično potrebna za opravljanje vseh delovnih nalog. Dokazano je, da s porastom osvetlitve do 1000 luksov stalno raste tudi delovna storilnost, v upadu pa so napake pri delu. Ugotavljajo tudi, da s porastom osvetlitve raste hitrost zapažanja, skrajšuje pa se čas psihometrične reakcije.

organizaciji bi morali biti bolj seznanjeni z zahtevami ustrezne osvetlitve, kajti le tako bi lažje in uspešneje reševali te naloge.

Za reševanje teh problemov so vsekakor potrebni strokovnjaki, ki bi te probleme rešili na enostavnejši način in s tem pripomogli k izboljšanju delovnih pogojev.

Zahteve in delo

Različna delovna mesta zahtevajo različne vidne zahteve, kot so na primer: montaža preciznih izdelkov, vožnja dvigala (gledanje na daljavo, kontrola blaga v tekstilni proizvodnji, ločevanje barv). Vsaki od teh delovnih zahtev je ustrezno le s primerno izbiro ustrezne osvetlitve.

Učinkovita osvetlitev je tista, ki:

- omogoča visoko storilnost, to je velika varnost in hitrost dela;
- ustvarja optimalne vidne pogoje in
- zmanjšuje telesno in duševno obremenitev, posebno oči.

Svetlobni viri

Telesa, ki sevajo svetlobo, se imenujejo svetlobni viri. Ta se delijo na naravne in umetne svetlobne vire.

Naravni vir svetlobe je sonce, ki s sevanjem energije pogojuje vse življenje na zemlji. Temperatura sonca je okoli 6000° K. V prostor okoli sebe oddaja sonce energijo 0,38 x 10²⁴ kW v obliki elektromagnetnih valov širokega spektra. Poleg spektra vidne svetlobe seva tudi ultravijolne in in-

frardeče žarke. Tako pade v eni sekundi na 1 m² zemeljske površine, ki je obrnjena proti soncu, 1,37 kJ sončne energije.

Približno 40% spektra sončnega sevanja je vidna svetloba. Ostalih 60% oddane energije je izven vidnega spektra. Osvetljenost zemlje je odvisna od sonca, vendar pa je odvisna tudi od kota, pod katerim nanjo padajo sončni žarki. V naslednji tabeli so podane velikosti osvetlitve zemlje vseh svetlobnih izvorov.

Kot, pod katerim padajo sončni žarki na zemljo, se spreminja čez dan, z letnimi časi in zemljepisno širino. Optimalna osvetljenost zemlje je 21. junija, ko je sonce v zenitu.

Poleg sonca poznamo še druge naravne vire svetlobe, kot je fosfor, svetloba raznih insektov, živali (ribe), bakterij itd. Ta telesa pri oddajanju svetlobe ne spreminjajo temperature, zato tako svetlobo imenujemo hladno svetlobo.

Umetne svetlobne vire bi razdelili glede na fizikalne procese, ki pogojujejo svetlobno sevanje, na naslednje:

Električni svetlobni viri

Električni svetlobni viri so umetni svetlobni viri, ki električno energijo pretvarjajo v svetlobno. Glede na vrsto procesov, s pomočjo katerih je možna ta transformacija, bi lahko sodobne električne vire razdelili v štiri osnovne skupine:

- žarnice na žarilno nitko,
- žarnice, polnjene s kovinskimi parametri,
- fluorescentne cevi,

- termične
- jonizirajoče
- fluorescentne.

— V prvo grupo bi šteli svetlobne vire, ki nastanejo pri zgorevanju plina, sveč in petrolejk. Sem spadajo tudi električne žarnice na žarilno nitko. Žarnice z žarilno nitko, ki je iz volframa, so najbolj razširjene kot umetni svetlobni vir. Temperatura žarilne nitke znaša okoli 3000° C.

— V drugo grupo svetlobnih izvorov bi prištevali Geisslerjeve cevi, ki so v principu

- plinske žarnice in svetleče cevi.

Osvetlitev delovnih prostorov

Osvetlitev delovnih prostorov z dnevno in umetno svetlobo določa JUS standard (JUS. U. C9.100), in je pogojena glede na vidne zahteve, ki so od zelo majhnih, majhnih, srednjih, velikih, zelo velikih in izredno velikih. De-

lovna mesta, na katerih so zahtevane prej omenjene vidne zahteve, so naštetja v tabeli I. prej omenjenega JUS.

Jakost osvetlitve delovnih prostorov določa JUS in so vidne zahteve glede na zahtevnost del — različne. Zahteve v tabeli 2 predstavljajo vidne zahteve za posamezna dela. Fina dela spadajo v grupo večjih vidnih zahtev, groba dela pa v grupo malih vidnih zahtev.

TABELA 2

Zahteve	Samo splošna osvetlitev		Splošna osvetlitev z dodatno osvetlitvijo delovnega mesta			
	a	b	splošna osvetlitev delovnega mesta		dodatna osvetlitev delovnega mesta	
			Minimalna a	povprečna b	Minimalna a	povprečna b
Zelo majhne	30	50				
Majhne	50	80				
Srednje	80	150	30	50	150	300
Velike	150	300	50	80	300	600
Zelo velike	300	600	80	150	600	1000
Izredno velike			150	300	nač	1000

Številke v tabeli pomenijo minimalno potrebno osvetljenost. Številke v stolpcu »a« so minimalne potrebne osvetlitve, če je osvetlitev izvedena z žarnicami na žarilno nitko. Vrednost v stolpcu »b« pa, če je osvetlitev izvedena s fluorescentnimi cevmi ali kakim drugim virom svetlobe, ki ima barvo višje temperature.

Številke v koloni »a« in »b« predstavljajo spodnje in ne zgornje meje osvetlitve. V nobenem primeru ni bojzani, da bi kakšen prostor premočno osvetlili, ker so tudi največje osvetljenosti, katere dosežemo z umetno svetlobo, še vedno zelo majhne v primerjavi z osvetlitvijo pod vedrim nebom poletnega poldneva.

Ostrost vida peša s starostjo, zato ga ne moremo nadomestiti z očali, temveč s povečanjem osvetljenosti delovnega mesta. Starejši ljudje zato potrebujejo več svetlobe. Naslednja tabela kaže povečanje osvetljenosti glede na starost zaposlenih delavcev.

(Nadaljevanje na 11. strani)

Osvetlitev delovnih mest

TABELA 2a Prikaz povečanja osvetlitev med 20-letnim in 60-letnim delavcem

Mlad delavec lx	starejši delavec lx	stopnjevanje %
120	250	109
200	400	100
300	550	83
500	800	60
900	1100	22

Da bi zagotovili prostorsko enakomernost osvetljenosti prostorov, so v tabeli 3 podani odnosi med najslabše osvetljenimi mesti in povprečno osvetljenostjo prostora.

TABELA 3

Zahteve	Odnos osvetlitve najslabše osvetljenega mesta nasproti povprečni osvetlitvi prostora
Zelo majhne	1:6 do 1:3
Majhne	1:3
Srednje in velike	1:2,5
Zelo in izredno velike	1:1,5

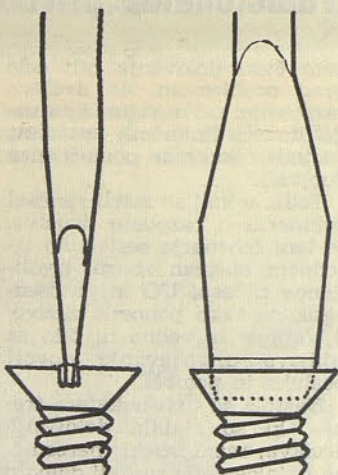
Glede na te zahteve je potrebno posebno paziti, da so medsebojno povezani prostori osvetljeni tako, da njihova medsebojna razlika v osvetljenosti ne prekorači zahtev iz tabele 3. Iz tabele je tudi razvidno, da morajo biti ti odnosi manjši, če so vidne zahteve večje. Nekateri tuji standardi ne dovoljujejo večjih odnosov, kot je 1:1,5 — za vse vidne zahteve.

Varno delo

Rezila pri izvijaču morajo biti na koncu brušena na čisto — pravokotno in prizmatično, da se lahko vanje trdno prilegajo do globine reže. Izvijač mora ustrezati debelini

in širini reže. Pri uvijanju in izvijanju vijakov z neustreznimi izvijači poškodujemo tudi reže v vijačnih glavah. Tako izvijač zdrzne iz nje in poškoduje roko. Če je reža poškodovana, uporabljamo izvijač, ki ne zdrzne. Na njegovem koncu je okrogla kapica iz elastičnega materiala, ki je pritrjena k izvijaču s posebnim prenosom, da se izvijač ne more izmuzniti iz reže. Če je del vretena na izvijaču štirioglat, ga lahko obračamo z vzvodom. Zlomljenih in zvitih izvijačev, ki ne zapolnijo reže, ne smemo uporabljati.

Sl. 1 prikazuje, kako mora biti izvijač izbrušen — do globine reže.

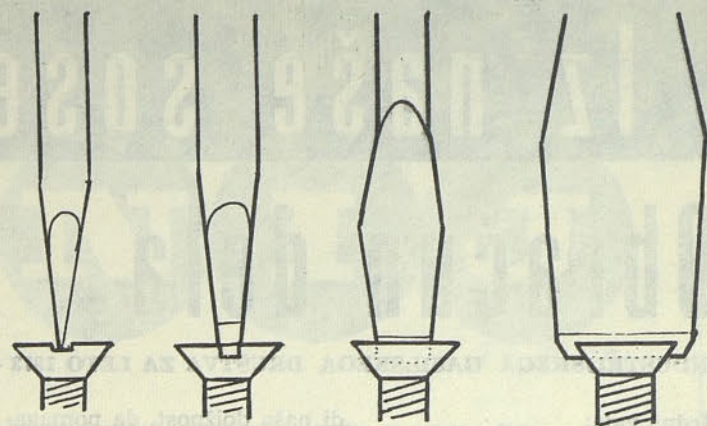

Slika 1

(Konec prihodnjic)

Navodilo za varno delo z izvijačem:

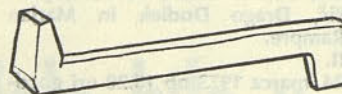
1. Ne uporabljaj izvijača kot dleta, izsekala ali vzvoda;
2. ne uporabljaj izvijača brez ročaja, s počenim ali zvitim ročajem, s polomljeno ali topo čelno površino;
3. pri delu z izvijačem ne drži predmeta v roki, ampak ga nasloni, oziroma, ga daj v primež;
4. ne uporabljaj izvijača za ugotavljanje prisotnosti električnega toka na kablu ali v vtičnici, i. pd.

Sl. 2 kaže, da izvijač ne sme biti pretenak, ne predebel, preozek ali preširok.

Pravilno brušeni izvijač ne poškoduje zareze in glave. Če je obdelovanje manjšega obsega (velikosti), ga damo v primež. Delo bo varno in ne bo

prišlo do poškodbe tudi takrat, ko bi izvijač spodletel.

Sl. 3 prikazuje kotni izvijač. Kotni izvijač je posebno uporaben v primerih, če ne moremo postaviti navadnega izvijača v pravilno lego.

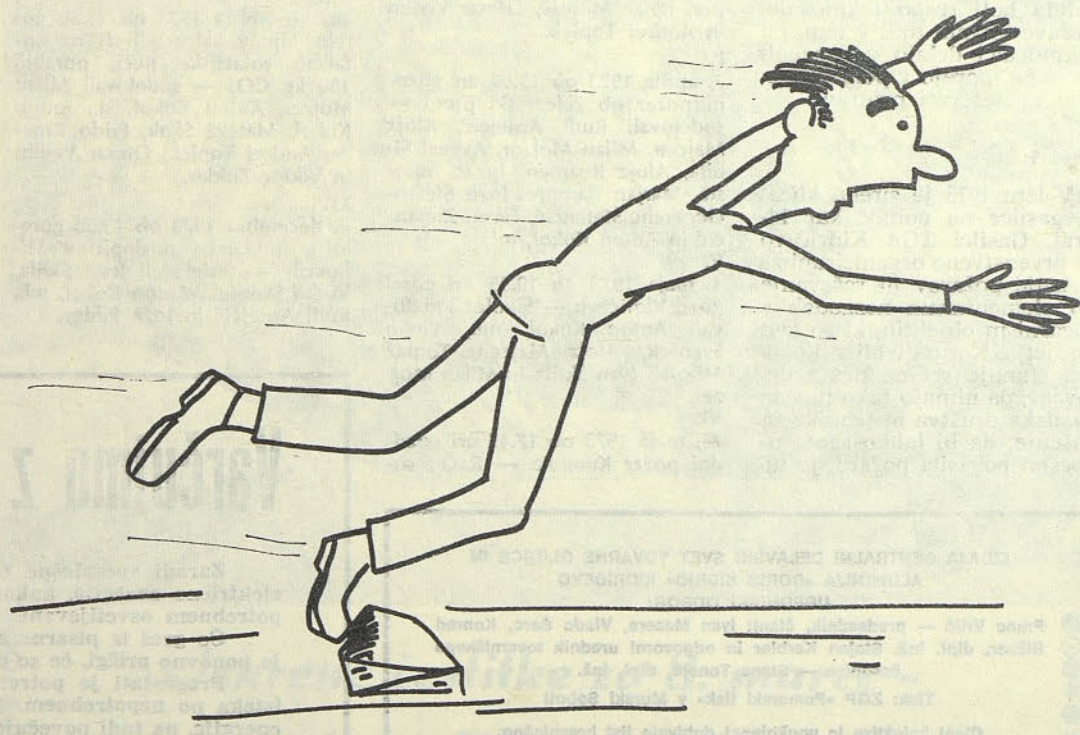

Slika 4. Križni izvijač ima posebno obliko, uporabljamo ga le za vijake z ustrezno glavo. V takih primerih ne uporabljamo navadnih izvijačev.

Slika 5. — NAPAČNO! — Nevarno je, če male obdelovance držimo v dlani, ker izvijač lahko spodleti in poškoduje roko. Zato vedi, da je manjši obdelovanec treba nasloniti npr. na delovno mizo ali ga pa vstaviti v primež.

Z izvijačem

Tudi majhen predmet na napačnem kraju — ogroža varnost pri hoji!

NERED — VZROK NESREČE, POSEBNO NA OGROŽENIH MESTIH

UKREPI ZA PREPREČITEV KRAJ IZ GARDEROBNIH OMARIC

V zvezi z razpravo v odboru za kadre, družbeni standard in varstvo pri delu z dne 28. avgusta 1973 vas obveščamo, da smo v zvezi s krajami iz garderobnih omaric uvedli naslednje varnostne ukrepe:

1. Vse delavce, ki imajo garderobne omarice v sanitarnem poslopju, smo obvestili, da ne puščajo denarja in dragocenosti v omaricah, ker hišnik za njihovo varnost ne more odgovarjati.
2. Slačilnice, t. j. garderobe, so zaprte vsak dan od 7.30 do 13. ure.
3. Vstop v garderobne prostore je dovoljen samo s prostnico med službenim časom.
4. Garderobno omarico mora imeti vsak delavec zaklenjeno s ključavnico.

Iz naše sosesčine

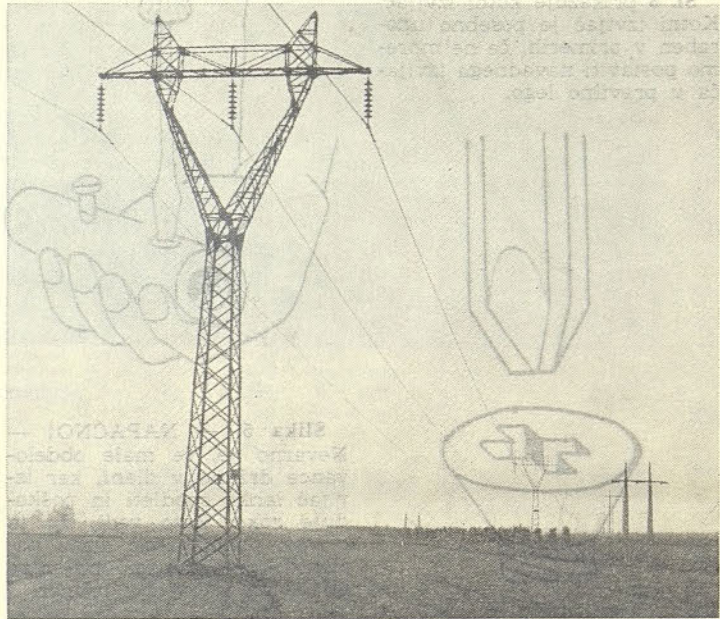
Obračun dela

INDUSTRIJSKEGA GASILSKEGA DRUŠTVA ZA LETO 1973 — PO OPERATIVNI PLATI

Redne vaje:

Izvedli smo 52 vaj. V zimskih mesecih smo obdelovali gasilsko literaturo, v drugih mesecih pa praktično delali z gasilskim orodjem, s stroji in z gasilnimi sredstvi. Udeležba na vajah je bila zadovoljiva. Veliko vaj v tovarni smo izvedli ob sodelovanju gasilskih društev Impol, Ruše, Hajdina, Gerečja vas in Ptuj. Sodelovali smo na večjih manevrskih vajah v gasilskem centru Lovrenc na Dr. polju in v gas. centru Hajdina.

da naša dolžnost, da pomagamo našemu delavcu v nesreči. Industrijsko gasilsko društvo Kidričevo ima svoj požarni okoliš: tovarna, naselje I, naselje II, KK grad — kino dvorana, stara postaja, Njiverce in okoliški gozdovi. Sodelovali smo pri gašenju: I. januarkega dne ob 9.30 uri Sigma Ptuj — sodelovali Anton Kokol, ml., Anton Kokol, Ferdo Zupančič, Drago Dodlek in Marjan Rampre. II. 24. marca 1973 ob 15.20 uri gozd-

Daljnovidni

Tekmovanja:

Tekmovali smo v moški skupini — v občinski gasilski zvezi Ptuj in zasedli 6. mesto v konkurenci 37 desetin. Povprečna starost tekmovalne desetine v TGA je najvišja v občinski gasilski zvezi Ptuj in zato tudi nismo pričakovali boljših rezultatov. Kljub vsemu bi bili rezultati boljši, če bi tekmovalna desetina bolj resno tekmovala. Težave imamo tudi v tem, da tekmovalci delajo v izmenah in se ne morejo v polnem številu udeleževati priprav.

Požari:

V letu 1973 je sirena klicala gasilce na pomoč kar 14-krat. Gasilci TGA Kidričevo so prvenstveno organizirani za gašenje požarov in reševanje po elementarnih nezgodah v tovarni in objektih, ki so last podjetja. Ker pa v bližnji okolici stanuje večina naših delavcev, pa nimajo tako močna gasilska društva in tehnike za gašenje, da bi lahko sama uspešno pogasila požare, je tu-

ni požar pri omehevalnici vode — sodelovali Alojz Majcen, Ignac Milošič, Frido Krneža, Vinko Svenšek, Djuro Horvat, Albin Ranfl in Milan Mojzer. III. 2. aprila 1973 ob 19.30 uri gozdni požar ob žel. progi — sodelovali Rudi Arnejčič, Alojz Majcen, Ivan Škrila, Franc Godec, Viktor Žnider, Drago Dodlek, Franc Stefančič, Geza Vitez, Avgust Zemljič, Marjan Rampre, Ignac Milošič, Otmar Vedlin in Andrej Toplek. IV. 7. aprila 1973 ob 15.05 uri gozdni požar ob železniški progi — sodelovali Rudi Arnejčič, Alojz Majcen, Milan Mojzer, Avgust Šibila, Alojz Rozman, Ignac Milošič, Marjan Rampre, Jože Stefančič, Franc Stefančič, Ferdo Zupančič in Anton Kokol, ml. V. 1. maja 1973 ob 19.55 uri gorel gozd Kidričevo — Šikole; sodelovali Anton Kokol, ml., Vinko Svenšek, Alojz Majcen, Tomaž Milošič, Ivan Škrila in Milan Mojzer. VI. 20. maja 1973 ob 17.45 uri gozdni požar Kungota — Rače; so-

delovali Milan Mojzer, Drago Dodlek, Vinko Svenšek, Alojz Majcen, Franc Primožič in Andrej Toplek. VII. 26. maja 1973 ob 15.45 gorel gozd ob železniški progi — nevarnost za barake pri odpadnem skladišču; sodelovali Vinko Svenšek, Anton Kokol, ml., Matevž Skok, Otmar Vedlin, Jože Stefančič, Alojz Majcen, Franc Primožič in Andrej Toplek. Požar se je ponovil — sodelovali Rudi Arnejčič, Tomaž Milošič, Viktor Žnider, Jože Škrila, Geza Vitez, Zvonko Leskovar, Avgust Šibila, Ferdo Zupančič in Andrej Toplek. VIII. 29. maja 1973 ob 15.35 uri gorela baraka iz plastike — avtobusna postaja, naselje I — sodelovali Vinko Svenšek, Rudi Arnejčič, Alojz Rožman, Zvonko Leskovar, Franc Godec, Jože Stefančič, Franc Stefančič in Ivan Jus. X. 4. septembra 1973 ob 14.05 uri gorel gozd Kidričevo — Šikole; sodelovali Alojz Majcen, Milan Mojzer, Franc Stefančič, Ignac Milošič, Anton Kokol, ml., Avgust Šibila, Ferdo Zupančič, Otmar Vedlin, Ivan Škrila, Ciril Kumer in Alojz Rožman. XI. 25. septembra 1973 ob 21.45 uri gorelo stanovanjsko in gospodarsko poslopje v Podložah — sodelovali Alojz Majcen, Avgust Zemljič, Jože Pihler, Ignac Milošič, Ivan Škrila, Franc Primožič, Vinko Svenšek, Otmar Vedlin in Rudi Arnejčič. XII. 5. novembra 1973 ob 15. uri gorelo gospodarsko poslopje v Lovrencu — sodelovali Anton Kokol, ml., Jože Škrila, Vinko Svenšek, Ferdo Zupančič, Matevž Skok in Jože Stefančič. XIII. 20. novembra 1973 ob 11.30 gorelo olje v kalcinaciji II na kotlankah rotacijske peči, porabili 150 kg CO₂ — sodelovali Milan Mojzer, Anton Kokol, st., Anton Kokol, Matevž Skok, Frido Krneža, Andrej Toplek, Otmar Vedlin in Viktor Žnider. XIV. 6. decembra 1973 ob 13.50 gorelo gospodarsko poslopje v Mihovcih — sodelovali Jože Škrila, Vinko Svenšek, Anton Kokol, ml., Rudi Arnejčič in Jože Pihler.

Rezerva — Milan Mojzer, Alojz Majcen, Franc Stefančič in Ciril Kužner. V letu 1973 smo imeli še 18 začetnih požarov, pri gašenju pa niso sodelovali gasilci organizirano, ker so te požare pogasili delavci, ki delajo na teh delovnih mestih z gasilnimi sredstvi, ki so tam na voljo.

Za gašenje začetnih požarov so naši delavci dobro usposobljeni in je prav velik uspeh, da se požari niso razširili. Vsem, ki ste pomagali pri izboljševanju požarnovarnosti zaščit v tovarni — hvala!

A. T.

V drugi polovici decembra lani je imelo že tretji redni občini zbor hortikulturno društvo Kidričevo, ki pa je, žal, našim članom mnogo premalo znano, zato želimo o njem zapisati nekaj besed. Kdaj pozneje, pa morda še kaj več!

Hortikulturno društvo Kidričevo je bilo ustanovljeno že leta 1971 s sedežem v Strnišču ali bolj znani Stari postaji, katerega gonilna sila je bil prav Vlado Forbici, ki še danes največ dela na tem, za nas premalo znanem področju, seveda ob pomoči članov odbora, katere to delo veseli. Najbolje poznamo društvo tisti, ki smo si lani ob krajevnem prazniku v Kidričevem v prostorih osnovne šole ogledali zelo lepo in skrbno pripravljeno razstavo cvetic, pri čemer so domačemu društvu pomagali še »Florina« iz Maribora in vrtnar Masten iz Ptuja; sodelovala je tudi tovarna dušika Ruše s svojimi izdelki in tako se bolj popestrila lepo urejeno razstavo, saj so prav tukaj pokazali svoje izdelke, s katerimi je možno prispevati k uspešni rasti in cvetenju raznovrstnih cvetic. Na občnem zboru so pregledali dosedanje uspehe in predvsem poudarili, da so v krat-

mi organizacijami in ostalimi društvi, ker je prav to bilo preslabo in je tudi v tem iskati delen vzrok za to, da niso dosegali boljših rezultatov. Podani so bili tudi predlogi, da bi se društvo preselilo iz Stare postaje v Kidričevo, kjer bi si ustvarjali finančna sredstva z gojenjem in prodajo raznih cvetic in okrasnih rastlin, toda večina tega predloga ni sprejela, ker so menili, da je to društvo bilo ustanovljeno predvsem za hortikulturno izobraževanje krajanov, za vzgojo mladine in olepševanje kraja, da pa društvo nikakor ne bo postalo kakršnokoli podjetje, saj bi to bilo v nasprotju z hortikulturno etiko, kateri nameravajo ostati zvesti. Zahtevalo pa od KS in ostalih, da jih podpro. Njihova največja želja je prav v tem, da bi dosegli s krajevno skupnostjo sporazum o tem, da bi se naj naselje vključilo v »zeleni pas« in da bi v bodoče mnogo več storili za izobraževanje

Delovanje hortikulturnega društva Kidričevo

Razstava cvetic — tradicionalna prireditev v Kidričevem

kem času delovanja bili celo pred problemom, da društvo razpustijo, saj niso imeli na voljo dovolj finančnih sredstev, pa tudi nikakršne pomoči niso dobivali. Toda, v kralji so zatrli zamisel nekaterih o razpustu društva, se lani februarja sestali na izrednem občnem zboru, izvolili nov časni UO in predsednika, pa tako ponovno zaživele, čeprav še vedno ni bilo za njihovo prizadevanje dovolj posluha in pomoči. Nastala so tudi nekatera trenja, ki so slabila delovanje društva, razni očitki; neresnična natančevanja so tudi domala opravila svoje, vendar na srečo do tega le ni prišlo; to bi bila prav gotovo velika škoda, saj je še kako znano, da je prav hortikultura potrebna v vsakem kraju in ob vsakem času. Morda so se tudi, kot so to sami povedali, v začetku — ob ustanovitvi — malce preveč zaleleti, kot temu pravimo, saj so imeli ambiciozne načrte in želje, katere pa v tistem času nikakor ni bilo mogoče izvršiti, zato so želje ostale le želje in načrti na papirju. Izrazili so željo po tesnejšem sodelovanju z družbenopolitični-

šolske mladine, pa s priložnostnimi akcijami opozarjali krajanje na zaščito naravnega okolja. Menili so namreč, da prav v tem kraju odvržejo nepotrebno preveč denarja; kot primer navajajo nestrokovno obrezovanje vrtnic, raznih okrasnih grmičev, nepravilno sajenje in tudi ob nepravem času. Morda bo prav letos prišlo do zares plodnega in tesnega sodelovanja med društvom in KS, ki ima med drugim v svojem delovnem programu za letošnje leto tudi sistematično urejanje parka pred osnovno šolo v »Arboretumu«. Odločili so se tudi, da bodo odslej vsako leto ob prazniku krajevne skupnosti Kidričevo v spomin narodnemu heroju Borisu Kidriču organizirali tradicionalno razstavo cvetic in ostalih okrasnih rastlin, seveda ob pomoči ostalih društev in organizacij. Prepričani smo, da bomo v prihodnje o tej doslej malo znani aktivnosti o sicer zelo pomembnem in koristnem društvu pri varovanju narave, slišali še kaj več!

F. MEŠKO

Varčujmo z energijo!

Zaradi vsesplošne energetske krize je nujno potrebno skrajno varčevanje z električno energijo, kakor tudi z vodo. Paziti je treba, da prostori ne bodo po nepotrebem osvetljevani. Če greš iz pisarne ali iz nekega prostora za dalj časa, ugasni luč; ko se vrneš, jo ponovno prižgi, če se pokaže potreba. Pregledati je potrebno vse vodne instalacije, še posebej na WC, če voda ne izteka po nepotrebem. Večja poraba vode zahteva tudi večjo porabo električne energije, pa tudi povečuje vodnj prispevek.

IZDAJA CENTRALNI DELAVSKI SVET TOVARNE GLINICE IN ALUMINIJA »BORIS KIDRIČ« KIDRIČEVO

UREDNIŠKI ODBOR:

Franc Vrlič — predsednik, člani: Ivan Mazera, Vlado Šerc, Konrad Rižnar, dipl. inž. Stojan Kerbler in odgovorni urednik tovarniškega časopisa — Stane Tonejo, dipl. inž.

Tisk: ZGP »Pomurski tisk« v Murski Soboti

Člani kolektiva in upokojeanci dobivajo list brezplačno. Rokopisov in slik ne vračamo.